

Прилог 1.1 – Публикација установе

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” Вршац
Școala de Înalte Studii de Specialitate pentru Educatori „Mihailo Palov” Vârșeț

Mihailo Palov Óvóképző Szakfőiskola Versec

Uči škola pale strukovno sikavipe vinajengo "Mihailo Palov" Vršac

Preschool Teacher Training College "Mihailo Palov" Vrsac

Адреса: **Вршац, Омладински трг бр. 1**

Тел/факс: **013/833-420** – директорица
013/831-628 – референт за студентска питања
013/830-024 – факс
013/823-680 – финансијска служба
013/832-517 – секретар
013/836-615 – библиотека

E-mail: vsvsdirektor@hemo.net
vsvassekretar@hemo.net
vsvasfinansije@hemo.net
vsvasbiblioteka@hemo.net
vsvaskatedrapp@hemo.net
vsvaspedagozi@hemo.net
vsvaskatedram@hemo.net
vsvaskatedrasj@hemo.net

Сајт: <http://www.uskolavrsac.edu.rs>

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА
ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ”
ВРШАЦ**

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМИ:

**ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА – основне студије
(стручни назив: СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ)**

- општи модул
- са појачаним компетенцијама за рад са социјално депривираним децом
- са појачаним компетенцијама за рад са децом јасленог узраста
- са појачаним компетенцијама за рад са децом на енглеском језику

**ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ЈАСЛЕНОГ УЗРАСТА – основне студије за 2. и 3. годину студија (од
2016/17. године студенти се не уписују на овај програм)**

**СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ – СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ
ПРОГРАМ – специјалистичке студије**

САДРЖАЈ:

1. УВОД	4
1.1. Историјат школовања просветног кадра у Вршцу	4
1.2. Историјат вишејезичног образовања просветног кадра у Вршцу.....	5
2. ОПРАВДАНОСТ ПОСТОЈАЊА ВИСОКЕ ШКОЛЕ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ”	6
3. НАСТАВНА ФИЛОЗОФИЈА ВИСОКЕ ШКОЛЕ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ” КАО ОСНОВА ЗА РАЗВОЈ КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА	8
4. САВРЕМЕНИ ПЕДАГОШКИ ПОГЛЕД НА ОБРАЗОВАЊЕ – ОСНОВА СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ”	9
5. МИСИЈА, ЦИЉЕВИ И ГЛАВНЕ ИДЕЈЕ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ”	12
5.1. Мисија.....	12
5.2. Усаглашавање циљева Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” са европским образовним контекстом	12
5.3. Упоредивост и компатибилност са иностраним програмима за образовање просветног кадра.....	14
6. РЕСУРСИ КОЈИМА ИНСТИТУЦИЈА РАСПОЛАЖЕ.....	26
6.1. Наставници, сарадници и ваннаставно особље	26
6.2. Организациона шема	29
6.3. Просторни услови, библиотека, уџбеници и информациона подршка	29
6.4. Научно-истраживачки рад	30
7. ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА СТУДИЈА.....	37
7.1. Увођење, праћење и унапређивање стандарда квалитета.....	37
7.2. Планирање и контрола квалитета	39
8. СТУДЕНТИ	42
8.1. Упис студената на основне и специјалистичке студије	42
8.2. оцењивање и напредовање студената	43
8.3. Студентски парламент „Јувентас”	43
9. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМИ	45
9.1. Образложење наставног плана и исходишта студијских програма.....	45
9.2. Стручна пракса.....	48
НАСТАВНИ ПЛАНОВИ.....	53
ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА – основне студије	53
ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ЈАСЛЕНОГ УЗРАСТА – основне студије	53
СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ – СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ – специјалистичке студије.....	53

1. УВОД

1.1. Историјат школовања просветног кадра у Вршцу

Немачка Препарандија, основана далеке 1854. године, прва је установа у Вршцу, а друга у Војводини, за образовање учитеља, а касније и васпитача. Ученици српске, румунске и мађарске националности, будући учитељи, имали су у оквиру Препарандије као предмет свој матерњи језик. Био је то почетак заједничког школовања.

Од 1868. године питањем организовања школа и њиховим надзором се уместо црквених веродостојника почињу бавити политичка представничка тела у држави, почев од земаљске владе и њеног Министарства просвете, преко жупанија, срезова до општинских управа.

Учитељска школа се 1871. године из Вршца сели у Сегедин, где се спаја са већ постојећом мађарском учитељском школом. Овај догађај је представљао крај Немачке католичке установе за образовање учитеља у Вршцу.

Учитељска школа се у Вршцу отвара 1920. године. Била је то мешовита школа која је служила потребама целог Баната и Подунавске области. Школовање је трајало три године, а у учитељским школама су у то време оспособљаване и забавиље. Вршачка Учитељска школа је постала центар за полагање државних стручних испита за учитеље и забавиље из поменутих области.

Трогодишње школовање учитеља се 1929. године продужава на пет година. Петогодишње школовање у Учитељској школи у Вршцу траје до 1940. године. У то време Учитељска школа у Вршцу била је бројно највећа у држави. У време оснивања, међу ученицима су постојале велике разлике по узрасту и по територији одакле су долазили. Било их је из свих крајева ондашње Југославије. Често је Министарство за просвету упућивало, по својој потреби, ученике у ову школу.

Након предратне петогодишње Учитељске школе, у првих десет послератних година (од 1944. до 1954. године) у Вршцу је функционисала четвороразредна Учитељска школа. Овај период карактерисао се честим изменама наставних планова и програма. Замерке о оптерећености и недовољној стручној усмерености четворогодишње Учитељске школе нису биле отклоњене, тако да се школске 1952/53. године доноси нови наставни план и програм, који, између осталог, поново продужава школовање учитеља на пет година.

Новембра 1954. године Учитељска школа у Вршцу је, као и све учитељске школе тога времена у Југославији, добила нови наставни план и програм, који је значио нову етапу у постојању и њеном развијању, етапу која ће трајати следећих 20 година, све до оснивања педагошких академија на овим просторима.

Педагошка академија „Жива Јовановић” у Вршцу основана је јуна 1973. године. Академија је почела са радом у објекту Учитељске школе, од које је наследила целокупна наставна средства и опрему. Одлуком Заједнице образовања Војводине формирана су два смера – за наставу на српском језику и за наставу на румунском наставном језику. Законом о педагошким академијама предвиђа се образовање учитеља у педагошкој академији, јединственој вишој школи у трајању од 6 година које обухвата два наставна ступња: први у трајању од 4 године и други у трајању од 2 године. Школске 1975/76. године промене у систему средњег васпитања и образовања уносе промене и у рад педагошких академија, тако да се ученици после завршеног општег образовања у трајању од две године уписују у I (припремни) ступањ педагошке академије у двогодишњем трајању, а затим, уколико желе, могу наставити школовање на другом ступњу, где после положеног завршног испита добијају звање наставника разредне наставе за прва четири разреда основне школе.

За ову институцију посебно значајна истиче се школска 1980/81. година када је у Педагошкој академији у Вршцу почело са радом одељење у којем се припремају васпитачи за рад у предшколским установама. У оквиру школовања васпитача, формирана је група на српском и румунском наставном језику.

Следећа етапа школовања просветног кадра у Вршцу везује се за 1983/84. годину и траје до 1992/93. године, када је настава на Педагошкој академији функционисала као виши степен у трајању од 2 године. Посебно се може издвојити школска 1990/91. година, када се на иницијативу Републичког фонда за више и високо образовање, на Педагошкој академији у Вршцу уписују студенти из суседне Румуније на одсеку наставника разредне наставе на српском језику, припремајући на тај начин учитељски кадар за основну школу у одељењима са наставом на српском језику у Румунији.

Виша школа за образовање васпитача у Вршцу, основана је 1993/94. године, када је Педагошка академија прешла на образовање новог профила наставног кадра – васпитаче за

предшколске установе. Тада је усвојен и актуелни Наставни план и програм за Више школе за васпитаче. На Вишој школи за образовање васпитача у Вршцу постојала су два одсека – за образовање васпитача на српском језику и за образовање васпитача на румунском језику. У међувремену је са првом акредитацијом Виша школа за образовање васпитача у Вршцу постала Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов”, у којој је поред већ поменута два одсека за школовање на српском и румунском отворен и трећи за школовање васпитача на ромском наставном језику, чиме је ова институција добила и значајну улогу у стварању високошколске историје наше земље, јер се у њој први пут на високошколском нивоу студенти ромске националности образују на матерњем језику.

Важна етапа (која и данас траје) у развоју образовања наставног кадра у Вршцу може се везати за школску 1994/95. годину, када је Учитељски факултет из Београда организовао консултативну наставу за наставнике разредне наставе који су завршили Педагошку академију ради полагања диференцијалних испита и стицања звања професора са високом школом у трајању од 4 године за рад у прва четири разреда основне школе. Законом о Учитељским факултетима Републике Србије отворено је 6 факултета ове врсте на територији Србије. Факултет у Београду преузео је обавезу да образује учитеље на овом нивоу за наставу основне школе на румунском језику. Овакав вид дошколавања оних који су завршили Педагошку академију, превасходно за кандидате са територије Јужног Баната, одвијао се на српском и румунском језику.

Одељење Учитељског факултета у Београду, на коме се настава изводи на српском и румунском језику, отворено је 1998. године у Вршцу.

1.2. Историјат вишејезичног образовања просветног кадра у Вршцу

Већ је наведено да је давна 1854. важна за почетак заједничког школовања младих људи који нису били исте националности. 1933. године Владе Краљевине Југославије и Краљевине Румуније закључиле су Конвенцију о уређењу мањинских основних школа у Банату. Према овој Конвенцији, образовање учитеља и васпитача за потребе образовања и васпитања деце румунске мањине у основним школама и вртићима вршиће се на румунском језику у одељењу Учитељске школе у Вршцу. Школске 1932/33. године за учитеље румунске националности уводе се предмети на матерњем језику (веронаука, румунски језик, аритметика), као и уџбеници на румунском језику, а од школске 1935/36. оснива се самостално одељење на румунском језику, одељење које је присутно у континуитету до данас; то је континуитет којим може да се поноси свака држава у Европи.

У току постојања румунског одељења при Учитељској школи у Вршцу, у периоду од 36 година, ово одељење похађало је 660 ученика румунске националности (дипломирало 438), а од 1974. при Педагошкој академији и Вишој школи за образовање васпитача, од уписаних 509, дипломирало је 423 учитеља и васпитача. У међувремену је ова институција прерасла у Високу школу струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”.

Од преко 800 интелектуалаца румунске мањине, који су стекли солидно базично образовање (основне студије) у поменутим образовним установама, велики број није се определио за педагошки рад, већ су постали наши истакнути научници, универзитетски професори, лекари, уметници, културни радници. С обзиром на то да су једино у Вршцу могли да се школују на матерњем језику (од основне школе, средње, више до високог образовања), Вршац постаје једини културни и духовни центар румунске мањине у нашој држави.

У наведеним образовним институцијама спремали су се, а и данас се спремају, будући учитељи и васпитачи који ће моћи васпитавати младе генерације румунске мањине у Србији у духу мултикултурности, толеранције, поштовања културе других народа и мањина наше мултиетничке државе. Такође, они ће дати велики допринос и на пољу културног и духовног уздизања румунске националне мањине код нас, као и бољој интеграцији наше земље у Европу.

Интеркултурно образовање које пружа Вршац треба да смањи стереотипе код деце предшколског и основношколског узраста; такође може да спречи декултурацију и асимилацију, поштовање индивидуалних разлика и уважавање културног идентитета.

Оваква традиција и клима пружили су плодно тло за увођење и трећег одсека за школовање васпитача на ромском језику, чиме је ова институција добила привилегију да активно узме учешћа у стварању високошколске историје наше земље, поставши прва институција у којој Роми могу да се на високошколском нивоу школују на свом матерњем језику, чиме се истовремено обезбеђује и њихово предшколско образовање на матерњем језику, што ће сигурно допринети побољшању образовања и подизању образовног нивоа Рома у нашој земљи.

2. ОПРАВДАНОСТ ПОСТОЈАЊА ВИСОКЕ ШКОЛЕ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ”

Предлог за настављање организовања и извођења студија на Високој школи струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” у Вршцу резултат је објективних друштвених потреба (мултикултурних, социолошких и етничких), а утврђен је на основу стручне анализе постојећег стања.

Као одговарајући организацијски оквир за извођење струковних студија за васпитачки позив, предлаже се задржавање трогодишњег образовања васпитача деце предшколског узраста, са перспективом да се са увођењем мастер студија и овде наставе студије на другом степену, односно мастеру.

Висока васпитачка школа „Михаило Палов” у Вршцу следи традицију школовања учитеља и васпитача која се протеже још од 1854. године. Иако су се системи, називи, па чак и државе у којима је ова институција радила мењали, она је у њима опстајала и настављала да врши своју функцију, тј. у њој се већ више од 150 година успешно школују врсни стручњаци у својој области.

Да би се оваква традиција одржала, било је потребно „покриће”. Школа је морала константно да образује компетентан педагошки кадар, који је био у стању да се докаже у пракси. И данас се у овој институцији формирају васпитачи оспособљени да током студија стечена темељна теоријска знања и практичне вештине у раду са децом предшколског узраста преточе у креативне и савремене активности. Да би увек била на нивоу савремених токова и студенте образовала према савременим стандардима струке, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” је формирала листу компетенција (видети линк: <http://www.teach.edu.rs/downloads/publikacije-i-izvestaji/>), које кандидати стичу током студија и која се редовно осавремењава у складу са збивањима у области педагогије, психологије и осталих наука које се изучавају у наставном плану Школе.

Да би остала на нивоу овог задатка Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” пуну пажњу посвећује научно-истраживачком раду у коме се ангажују професори и студенти ове школе. На тај начин они, стално се усавршавајући у непрестаној „утакаци” на терену савремене науке, стичу солидну стручну основу. У том смислу Висока школа се редовно укључује у међународне и домаће пројекте, било као носилац или као један од чланова тима за њихову реализацију, омогућавајући тиме и једном делу студената да узму учешће у раду на њима и стекну неопходне увиде и искуства који ће им касније бити од користи. Један од значајних примера реализације оваквог усмерења је већ традиционално организовање научних скупова посвећених даровитима који су резултирали читавом малом библиотеком публикација посвећених овој теми и по којима је ова институција постала препознатљива у земљи и ближем окружењу, па и у ширим оквирима, те је Вршац постао међународни едукативни центар за даровите. Ова истраживачка делатност не подразумева само референце наставника и институције и није у функцији само оспособљавања будућих компетентних васпитача, она има и ширу образовну мисију коју реализује путем укључивања бивших студената, а садашњих радно-активних васпитача у стручно усавршавање. У том смислу је Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” редовно осмишљава и реализује више акредитованих програма стручног усавршавања. Поред тога у оквиру своје издавачке делатности Школа објављује око 15 нових наслова годишње, одабраних да служе како оспособљавању нових, тако и усавршавању већ дипломираних васпитача.

Поред поменутих стручних разлога, који су своју потврду нашли у задовољству и похвалама институција у којима су се наши кандидати по завршетку студија запослили, ова институција у корист свог постојања може навести и већ поменуту традицију вишејезичног и вишекултурног школовања, која је од пре неколико година и проширена, те се тако поред осамдесетогодишњег заједничког школовања на српском и румунском од скоро у њој школују и студенти на ромском језику. Тиме је доказана већ позната отвореност и толерантност ове институције смештене у поднебље које је прихватило и својима учинило све сличности и разлике бројних народа који на њему живе. У том смислу Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” својим мултикултуралним образовањем припадника већинске и мањинских заједница обезбеђује један од предуслова за европеизацију образовног система у Србији.

Један од значајних разлога за опстанак неке институције је и њена одрживост. Висока школа се и у том погледу може похвалити успешношћу. Њену рентабилност доказује велики број

студената са ширег географског подручја. Овде образовање стичу васпитачи из свих општина јужног и средњег Баната, али и из Београда, Смедерева, Пожаревца, Велике Планае, Бора... па, чак, и из Црне Горе и Босне и Херцеговине. У том смислу треба поменути и да је Вршац постао међународни образовни центар јер се у њему на три наставна језика школују Срби, Румуни и Роми и из суседне Румуније.

Поменимо и да је Вршац одувек културни и образовни центар Румуна у Србији, јер у њему постоје сви нивои, од предшколског до високошколског, образовања на румунском матерњем језику.

3. НАСТАВНА ФИЛОЗОФИЈА ВИСОКЕ ШКОЛЕ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ” КАО ОСНОВА ЗА РАЗВОЈ КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА

Данас на педагошкој сцени Европе влада плурализам теорија васпитања, тако да постоје бројна и различита тумачења циљева образовања и учења. Промене на глобалном плану намећу преиспитивање националних циљева и стандарда са глобалним друштвено-економским циљевима. У суштини дискурса који данас утиче на циљеве образовања су питања глобалне међузависности и будућности, космополитизма, економске и социјалне ефикасности, социјалне правде, демократског грађанства, као и питања академске рационалности и персоналног раста и развоја. Филозофија данашњег трасирања путева у образовању савремене Европе ослања се на егзистенцијализам.

Појава и развој теоријског плурализма, а нарочито конструктивистичке метатеорије и развојно-хуманистичког правца у педагогији, наметнуле су нове приступе у тумачењу и разумевању процеса и појава у индивидуалном и социјалном функционисању појединца. Промењена представа о човеку, другачији приступ развоју и васпитљивости људских потенцијала, врши снажан утицај на област васпитања и образовања, али истовремено отвара и нове перспективе промишљања, као што су концепт и домети доживотног образовања. У служби овога су и критички тонови усмерени ка постојећим начинима проучавања и истраживања личности. Концепти развојности и васпитљивости појединца заузимају све више простора, а у складу са прихватањем „модела изазова” настао је и **концепт компетентности** који савремени аутори оцењују као концепт који на најбољи начин сажима модел људског функционисања, заснован на развојним теоријским правцима. Прихватљивост овога концепта заснива се на његовом инсистирању да се повеже лични развој са обележјима и значењима друштвеног дискурса, а заснованост му лежи на развојно-хуманистичком, узајамном и одговорном односу појединац – заједница. Посебну улогу у овом концепту има образовање у подстицању развоја људских потенцијала за стицање компетентности као опште способности појединца. Ово последње чини основу на коју се поставља нови приступ, или нови модел интеграције досадашња два опозитна педагошка приступа, две педагошке рефлексије (педагогија есенције и педагогија егзистенције). У новом моделу компетентност се разуме као сложај потенцијала, васпитљиви развојни капацитет појединца за успешно остваривање сопствених циљева, потреба и улога у различитим областима друштвеног и професионалног живота, али и за међусобно, задовољавајуће саобраћање са другима.

Наша европска интеграција лакше ће се поспешити ако се путем васпитања и образовања посвети пуна пажња стицању компетенција у којима се кључним способностима сматрају: моћ аналитичког мишљења, способност тимског рада, самосталност, самоиницијатива која прати стручност и компетентност. Стога, има смисла прихватити велико залагање многих аутора за прихватање Рихтеровог концепта компетенција, који уважава особу и утиче на њену саморефлексију и самоодређење.

Овај и слични модели у савременим образовним концептима Европе истиче компетенцију као општу способност особе неопходну за другачије артикулисање односа појединац – друштво (а самим тим и педагошке рефлексије). Такође, наглашава **самокомпетенцију** и **социјалну компетенцију** као основне потенцијале или кључне компетенције, потребне за постизање капацитета оптималне компетентности особе у доменима неопходним да се стиче и развија акционо искуство током читавог живота, што, савремена кретања очекују од појединца.

4. САВРЕМЕНИ ПЕДАГОШКИ ПОГЛЕД НА ОБРАЗОВАЊЕ – ОСНОВА СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ”

У савременом друштвеном контексту породичне потребе за организованом бригом за предшколску децу у порасту су готово свуда. Иако у Европској унији похађање васпитно-образовних програма није обавезно пре пете године живота, ипак је више од 75% деце узраста од 4 година обухваћено предшколским васпитањем и образовањем (Француска 96%, Холандија 96%, Белгија 97%, Немачка 67%, Шведска 70%, Словенија 53%, Грчка, Ирска, Португал 50-60%). Иако је Војводина одувек предњачила у погледу мреже предшколских установа, што представља добру основу у погледу развоја предшколског образовања и васпитања, проценат обухваћене деце у односу на стање у европским земљама које смо навели, знатно је мањи. У блиској будућности очекује се даљи пораст броја деце у предшколским установама (нарочито је изражена тенденција повећања броја деце обухваћене целодневним боравком, која је доведена у везу са променом радног времена запослених које се све више приближава радном времену на Западу, где се касније почиње и завршава са послом) и приближавање бројкама у земљама које нас окружују, тако да та чињеница даје реалне могућности приликом отварања, између осталог, и нових радних места за васпитаче. Примера ради, уколико упоредимо податке Републичког завода за статистику које смо приказали за школску 2011/12. годину (за потребе претходне акредитације) са последњим објављеним подацима Републичког завода за статистику (Саопштење – Статистика друштвених делатности, број 97, год. LXV, 21. 04. 2015) за школску 2014/15. годину, укупан број деце која су похађала државне и приватне вртиће у Републици Србији са 179.867 порастао је на 192.005, док се укупан број васпитно-образовних група повећао за 149. Такође, анализом Годишњег статистичког извештаја за предшколске установе у школској 2014/2015. години може се уочити да од укупног броја деце обухваћених предшколским васпитањем на територији Републике Србије (од 192.005 деце свих узраста обухваћених у 8940 васпитно-образовних група, чак 118.925 деце похађа целодневни програм – преко, и од 9 до 12 сати дневно). Предшколске установе, као институционални оквир система друштвене бриге о деци, морају изаћи у сусрет све бројнијим потребама породице и деце, како у погледу квантитета, тако и у погледу квалитета рада предшколских установа (флексибилнијем радном времену, продужетку радног времена и др.).

Предшколско васпитање је препознато као важан предуслов повећања обухвата основним образовањем, као и смањења осипања ученика током основног образовања и повећања стопе завршавања основне школе. И наша земља је заједно са земљама чланицама ЕУ опредељена ка стратешком циљу за унапређење бриге о деци, тако што је предвиђено да до истека претходне деценије, 90% деце старије од 3 године буду обухваћена предшколским установама за бригу о деци. Тако, Национални план акције за децу (НПА) – стратешки документ Владе Републике Србије у коме се дефинише општа политика земље према деци за период до 2015. године, као стратешки циљ наводи обезбеђивање потпуног обухвата деце квалитетним предшколским васпитањем годину дана пред полазак у школу, као и усавршавање кадрова за рад са децом у припремном предшколском програму. Почетком миленијума Србија је била међу земљама са најнижим обухватом предшколским образовањем у Европи. Као одговор на овакво стање, уведен је обавезни предшколски припремни програм. Примена овог програма допринела је битном порасту обухвата предшколским васпитањем, нарочито у групи деце узраста 6-7 година. С обзиром на измене у Закону о предшколском васпитању и образовању, којим се предвиђа обавезно похађање деце у припремним групама (тзв. нулти разред), где васпитно-образовни рад организује васпитач, сматрамо да се пружа могућност запошљавања већег броја нових васпитача и отварања васпитно-образовних група у мањим местима у којима до сада из многобројних разлога предшколске установе нису постојале. Подаци Републичког завода за статистику (Саопштење – Статистика друштвених делатности, број 97, год. LXV, 21.04.2015) за школску 2014/15. годину показују да је у Републици Србији 95,27% деце обухваћено обавезним предшколским програмом, док је у Војводини тај проценат највећи у односу на друге регионе и износи 99,82.

У нашем друштву, све више је деце којој су оба родитеља запослена или која живе само са једним родитељем, као ванбрачна деца или деца разведених родитеља. Економска ситуација намеће многим породицама запосленост оба родитеља да би одржали исти стандард живота који је само једну генерацију уназад могао да обезбеди један запослени родитељ. Жена се, све чешће, из економских и личних разлога, одлучује на рад изван породице. Деца запослених родитеља у

условима атомизације породице, често су лишена комуникације са декама, бакама и осталом родбином, јер не живе, као некада, заједно. Такође, ослањање на помоћ у чувању деце од стране родбине, одлаже се променом пензионог система који од запослених захтева већи број година радног стажа. Не мање важна је и чињеница да су родитељи и друштво у целини данас веома заинтересовани за добробит деце и за њихово одрастање у што повољнијим и стимулативнијим условима. Све то упућује на изразиту и повећану потребу за збрињавањем деце у предшколским установама.

Сведоци смо да се у нашем друштву, из разлога које смо већ навели, све више шире постојећи објекти, отварају приватни вртићи, спортски вртићи, музички вртићи, вртићи у којима се учи страни језик, различите играонице, плесни вртићи, вртићи религиозног карактера итд. Сматрамо да се посебна могућност запошљавања васпитача може предвиђати у приватним предшколским установама. Један од разлога је, свакако, још увек мали проценат приватних вртића у односу на државне. Према подацима Републичког завода за статистику у школској 2014/2015. години може се уочити да је у Републици Србији забележен број од 2418 државних предшколских објеката које похађа 188.511 деце, а само 74 приватних које похађа само 3494 деце. С обзиром на капацитетне могућности, статистички обухват предшколаца од стране надлежних установа, као и популацију предшколаца који су „на чекању” за пријем у предшколске установе, перспектива, која подразумева законски јасно дефинисане стандарде, је и у повећању броја приватних вртића. Такође, све је чешћа појава отварања васпитно-образовних установа од стране развијених фирми које на тај начин брину о деци својих радника, а сем државе и родитеља, повећава се и број финансијера који желе да покажу бригу за предшколско дете (трговина и индустрија, приватни сектор, стране амбасаде и организације и сл.). Бољи је материјални положај запослених и вртића, повећање стандарда повлачи и боље услове који доводе до смањења броја деце у васпитно-образовним групама који је данас, када су урбане средине у питању, превелик. У последње време, јавља се потреба за повећањем броја васпитача у васпитно-образовним групама. На овај начин, више него раније, пружа се могућност да васпитачи лакше пронађу запослење.

Анализом Годишњег статистичког извештаја за предшколске установе у школској 2014/2015. години (последњи актуелни објављени подаци), може се уочити да је велики број деце у Републици Србији, а нарочито у великим градовима као што су Београд, Нови Сад, Панчево и други, а према којима „гравитирају” и налазе запослење васпитачи који су се школовали у Вршцу на Високој школи, остао неуписан или примљен преко капацитета. Број неуписане деце у Србији у 2014/2015. години је велики (11.142), уписане деце преко капацитета, такође (4265), тако да би акција друштва када је у питању упис ове деце у предшколске установе пружила могућност запошљавања одређеног броја васпитача.

Нажалост, данашње анализе показују велике разлике у обухвату деце у предшколским установама у односу на социо-економски статус домаћинства, али и у односу на обухват деце из маргинализованих група. Наиме, у претходном периоду, деца из домаћинства која су се налазила испод линије сиромаштва (Роми, сеоска деца и др.) у знатно мањој мери су похађала обданиште у односу на општу популацију (13% : 43%). Такође, скоро 50% деце из сиромашних домаћинстава није било обухваћено обавезним предшколским припремним програмом (Јовић, 2010). Зато се у Националном плану акције за децу, као стратешки циљ поставља посебна обука (а логично, и њихово запошљавање) васпитача за рад са децом неких етничких и културних група (пре свега, са ромском децом), са децом појединих националних мањина, са сеоском децом и др. Сходно томе, претпоставља се да би у наредном периоду постојала повећана потражња за кадром који би могао да одговори на овако постављене циљеве. Будући да Висока школа за васпитаче „Михаило Палов” већ традиционално, дуги низ деценија школује студенте на румунском језику и уписује већ седму генерацију студената који студирају на ромском језику, сматрамо да ће управо ти васпитачи у будућности имати бољу перспективу запошљавања.

На основу досадашњег искуства, у нашој Високој школи, школују се студенти који гравитирају из области Јужног Баната, дела Средњег Баната и већих општина из Србије, као што су: Вршац, Панчево, Ковин, Зрењанин, Пландиште, Алибунар, Бела Црква, Опово, Омољица, Велика Плана, Смедерево, Смедеревска Паланка, Пожаревац итд. Последњих година, велики број студената долази из Београда. Анализирајући податке који нам говоре о тренутном броју обухваћене деце на том подручју и броја запослених васпитача, дошли смо до сазнања да је оријентационо у овим општинама око 22.000 деце обухваћено у државним предшколским установама, а да је број запослених васпитача око 1200 (према подацима Годишњег статистичког извештаја за предшколске установе у школској 2014/2015. години на територији Војводине број уписане деце у предшколске установе износио је 55.952, а број запослених

васпитача 4413). На основу садашњег броја запослених у наведеним подручјима који би се у наредним годинама требало повећавати и на основу процене да би годишње значајан број васпитача одлазио у пензију, те узимајући у обзир чињеницу о ранијим напуштањима професије због различитих разлога (породичних разлога, инвалидитет, болест...) и да ће неки од свршених студената остварити професионалну каријеру у другим делатностима, годишња потреба за новим васпитачима требало би да буде повећана. Такође, ако додатно узмемо у обзир приближавање и усаглашавање са европским окружењем, и самим тим, повећану потребу за новим радним местима због већег обухвата деце у предшколским установама, развоја и реорганизације постојеће мреже установа и усклађивање са локалним потребама, повећање броја државних установа, отварањем већег броја приватних вртића, стварање амбијента за примену различитих врста васпитно-образовних садржаја, решавање проблема деце из маргинализованих друштвених група, сматрамо да је број студената који се уписује на Високу школу, на студијским програмима основних студија и специјалистичком програму за рад са децом у оквиру припремног предшколског програм, оправдан и реалан.

5. МИСИЈА, ЦИЉЕВИ И ГЛАВНЕ ИДЕЈЕ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ „МИХАИЛО ПАЛОВ”

5.1. Мисија

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” обавља стручну делатност на образовању васпитача за рад са предшколском децом на српском, румунском и ромском језику.

5.2. Усаглашавање циљева Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” са европским образовним контекстом

У студијским програмима интегрисани су савремени међународни аспекти који се односе на знања и стручне вештине којима данас Европа тежи. То је утицало на профилисање програма за образовање кадрова који ће радити у предшколским установама. **Циљ** је да се они оспособе за ефикасно индивидуално и социјално функционисање у савременим образовним околностима, тј. да се оспособе за рефлексивне практичаре. Дакле, да могу да, промишљајући теоријска сазнања и њихову емпиријску валидацију, стварају свој методички оквир и критички га преиспитују током будућег рада.

Актуелни трендови у образовању у Европи захтевају бројне промене у овој области. Рецимо, „Меморандум доживотног учења” са Конференције у Лисабону предност даје кључним компетенцијама неопходним „за успешно учествовање у животу заједнице и на тржишту рада”. Поменути меморандум о европском оквиру истиче као кључне компетенције следеће: информационе технологије, страни језици, технолошка култура, предузетништво, социјалне вештине и грађанско друштво.

Савремени педагози суочавају се данас са захтевима за конципирањем курикулума оријентисаног ка будућности, који се, углавном, односи на следеће: приступ информацијама, јасно резонување, ефикасна комуникација, разумевање околине, разумевање социјалних вештина и демократско грађанство.

При конципирању студијских програма за васпитаче пошли смо од чињенице да савремени педагози говоре о читавом сету општих способности, односно компетенцијама, као неопходном услову за постизање индивидуалног и социјалног остварења. Компетентност, и њене уже области самокомпетенција и социјална компетенција, сматрају се кључним способностима у питањима остварења појединца у личном и социјалном животу у 21. веку.

Јединствен образовни европски простор могао би да буде, са становишта младих, предност у смислу већих могућности за њихову покретљивост, као и за проходност идеја (мисли се на мешање, међусобно утицање...). Данас, чини се, педагогија израженије има критичку одговорност да младим људима преноси вредности и помаже им да донесу не само мудре, него и људске и моралне одлуке. Зато се младима морају пружати могућности да изграде такве вештине као што су алтруизам, емпатија и људско разумевање – да развију самопоштовање и способност да воле – да се оспособе да планирају и предвиђају консеквенце својих одлука и акција, што подразумева толеранцију, вештину слушања, способност решавања проблема, способност сагледавања смисла у свему што радимо, у свему што се дешава око нас. Затим, ту су вештине ношења одговорности, вештина покретања иницијативе и много других особина које подразумева тимски рад. На практичном нивоу ово значи да могу да раде у тимовима, што подразумева креативност и индивидуалне доприносе квалитетним резултатима (често и у *ad hoc* тимовима).

Претходне констатације стављају у први план потребе да се у наставном курикулуму више нагласи јединство науке, процеси истраживања и сазнавање суштине и смисла. Брза променљивост савремености подразумева иницијативу, флексибилност, критичност и креативност, као животне императиве. У том смислу, мењају се представе о могућностима људског развоја, а многе нове теорије, попут теорије Рувена Фојерштајна о структуралној когнитивној модификацији, мењају образовни свет и стварају нову слику развоја сваке индивидуе. Све ово прате наглашеније потребе за методама интеракције, тематским курикулумима, тимској настави, како би се ефикасније ишло ка циљу, ка све већој компетенцији у основним вештинама, неопходним за опстанак у савременом свету.

Свет ка коме Европа тежи има у себи и јасно истакнуту ноту оплемењивања путем уметности. На уметности се данас гледа као на језике који говоре о културним и индивидуалним

разликама, који повећавају репертоар за комуникацију и разумевање, које пружају могућности за употребу интелектуалне вештине вишег реда и које отварају путеве за самоизражавање и увећавање самопоштовања. У савременим школама данашње Европе уметности се све мање проучавају у издвојеним предметима, а више интегрисано, у склопу целокупног курикулума, не губећи из вида могућности њиховог деловања на комуникативне и саморефлективне вештине.

Са повећавањем различитог састава становништва европских земаља, на индивидуалне разлике све се више гледа као на снагу кроз коју треба учити. Ове разлике су често засноване на културним разликама и отуда се ради о разликама у перцепцији, у персоналној стилова учења и разликама у врстама интелигенције које су истакли Гарднер, Перкинс и Стернберг, а поред тога, значајна је и чињеница да на когнитивне нивое утичу, не само наследни фактори, него и пружене могућности.

У време друштва које учи и тежњама да оно буде обележено оспособљавањем младих да се са што више успеха „носе” са несигурношћу и непредвидивошћу, питање компетенција будућих васпитача, сагледавано из угла тежњи за стварањем јединственог академског простора у Европи, има више аспеката. Истакнути истраживачи, познаваоци ове области на југоистоку европског простора, посветили су им се на различите начине.

Поменућемо кључну компетенцију савременог образовања изражену у синтагми „компетенције за доживотно образовање”. У уједињеној Европи се ова компетенција налази у врху оних које чине циљ васпитања; принципи који стоје у основи одређења концептуалног оквира кључних компетенција, а које смо неминовно имплементирали у студијске програме, односе се на следеће:

- понуђени оквир компетенција младих је први покушај Европске уније да се обезбеди свеобухватна, и избалансирана листа кључних компетенција потребних за остварење и развој сваког појединца, за друштвени живот, и запослење у друштву које учи. Листа је схваћена као оквирни систем у оквиру политике образовања и намењена је свима који су одговорни за стварање услова за учење на свим узрастима; ово оквирно значи да се подразумевају могућности прилагођавања различитим контекстима и потребама оних који уче;
- компетенције и кључне компетенције односе се на базичне вештине, односно на основну писменост, рачун и на друге животне вештине, као што су: комуникација, знање, ставови и вредности и укључују способност учења;
- у друштву које се стално мења подразумевају се флексибилније, генеричке и променљиве компетенције, које обезбеђују вештине, знања и ставове потребне за решавање различитих проблема у различитим контекстима, дакле, подразумева се виши ниво развијености компетенција којима је могуће ефикасно реаговати у ситуацијама које варирају, те се не тежи развоју специфичних, него флексибилнијим компетенцијама;
- досадашња мерења кључних компетенција *PISA* и *IALS*, везане за језик и математичку писменост, као и *CEF-a*, које описује нивое овладаности страним језицима и овладаности метакогнитивним способностима, наводе више кључних компетенција на националним и уопште у европским димензијама. Издвајамо неке од њих: комуникација на матерњем језику, комуникација на страном језику, математичка писменост и основне компетенције у науци и технологији, доживотно учење, интерперсоналне и социјалне компетенције, предузетништво и култура.

Висока школа треба да пружи добро опште образовање у коме је лични развој из угла европске димензије, пре свега, у функцији:

- пружања младима знања, компетенција и ставова који су им потребни да би били спремни за главне изазове европског друштва;
- припрему младих за мобилност, рад и свакодневни живот у мултикултурној и мултилингвалној Европи;
- оспособљавање младих да сачувају своје заједничко културно наслеђе и да испуне своје одговорности као грађани Европе.

Из претходних ставова у документу из кога су и они узети наводе се **циљеви образовања који се на њих наслањају**, а односе се на следеће:

- образовање за живот,
- за учешће у демократском друштву,
- за сарадњу у Европи,
- за промоцију свих талената, креативност,
- лични развој,
- критичко мишљење, самосталан рад,

- поштовање вредности као што су демократија и људска права, хришћанске и хуманистичке вредности,
- широко опште образовање,
- темељно уже стручно образовање,
- поштовање европског заједничког културног наслеђа и историје.

Глобална интеграција ових елемената у циљеве образовања у земљама Европе отпочела је деведесетих година и иновирани су циљеви у Француској, Шведској, Данској, Немачкој, Чешкој, Пољској, Украјини, Мађарској, Словачкој, Словенији итд. Темпо и обим промена није исти у поменутиим земљама, али се констатације на ово питање састоје у следећем: заједничко им је, бар на нивоу начелног дефинисања циљева, то да су ти редефинисани циљеви обухватили развој личности васпитаника, његову припрему за живот у мултикултурном друштву и његово поштовање вредности као што су толеранција, мир, верске, расне и друге разлике.

Дефинисани нови или редефинисани претходни циљеви обезбедиће:

- припрему младих људи која ће им омогућити стицање у свом личном животу, позитивне и реалистичке слике о самом себи, коју ће остварити у личним, друштвеним и заједничким приликама;
- припрему за живот у демократском друштву, што укључује права, основне слободе, дужности и одговорности грађана и пружање помоћи младим људима при укључивању у јавни живот;
- припрему за рад која треба да омогући широки поглед на рад и укључи теоријски увод у природу и облике рада и радног искуства;
- припрему за културни живот како би млади могли да нађу изворе за богаћење своје личности и укључе се у духовно, културно и историјско и научно наслеђе, као и припрему за живот у мултикултурном друштву.

Степен општости и садржаји циљева разликују се од земље до земље, углавном, од структуре система образовања (степен централизације образовног система). У земљама Европске уније добили су значај у контексту припреме младих за будуће интеграције Европе, чему и ми тежимо.

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” ће своју мисију и циљеве преиспитивати периодично, евалуирати њихову сврсисходност и на основу тога усавршавати.

5.3. Упоредивост и компатибилност са иностраним програмима за образовање просветног кадра

Актуелни студијски планови, као и програми које садрже, усклађени су са постојећим студијским плановима и програмима на сродним институцијама у низу земаља у западној Европи (Аустрија, Норвешка, Немачка, Швајцарска, Ирска, Финска, Холандија, Словенија...), као и у земљама у окружењу (Мађарска, Словачка, Чешка, Румунија, Хрватска). С обзиром на то да је сваки систем образовања васпитача развијен за потребе школског система одређене земље, суочавамо се са разноврсношћу модела у Европи. Ово се односи како на дужину студија, тако и на садржаје који се на студијама изучавају. Нова концепција студија на Високој школи упоредива је са концепцијама на основу којих се исти профили образују – на такозваним педагошким академијама, педагошким факултетима и високим учитељским школама у наведеним земљама.

Упоредивост Високе школе струковне школе за васпитаче „Михаило Палов” са програмима заступљеним у другим земљама огледа се и у томе што је уведен кредитни систем бодова, при чему су, према стандардима који су прихваћени у Европи, пажљиво одмерене предиспитне и испитне обавезе студента, тако да је број кредитних поена у складу са оптерећењем студента у оквиру једносеместралних курсева. У исто време, поред тога што својим студентима нуди најновија научна сазнања из области образовања и прати актуелна научна сазнања, увођењем савремених метода и техника поучавања, као и континуираним праћењем појединачног студента у оквиру сваког курса одговара европским трендовима.

Студијски план и програм – Васпитач деце предшколског узраста (који дипломираним студентима пружа стручно звање: Струковни васпитач) Високе школе подробније је поређен и структурно и формално усклађен са сродним институцијама у окружењу и Европи: са педагошким факултетима у Оулу и Тампереу (Финска), са Педагошким факултетом у Марибору, Словенија (<http://pef.um.si>), као и са Високим школама у Сплиту и Пули (Хрватска), Високом школом „Етвош Јожеф“ у Баји, Мађарска (www.ujweb.ejf.hu), ВАКИР (die Bildungsanstalten für Kindergartenpädagogik), Аустрија (www.bakip-basop.at), Високом педагошком школом у

Лудвигсбруку, Немачка (www.ph-ludwigsburg.de), Telemark University College, Норвешка (www.hit.no/eng/)... У неким у од наведених институција из Европске Уније се под кровом једне институције образују два профила – и васпитачи предшколске деце и учитељи.

Поред овога, Висока струковна школа за васпитаче „Михаило Палов” у Вршцу носилац је ТЕМПУС пројекта чија је сврха синхронизација студијских планова и програма истих школа у Сремској Митровици, Новом Саду, Крушевцу, Баји (Мађарска), Марибору (Словенија) и Манчестеру (Енглеска): видети линк: <http://teach.edu.rs/downloads/publikacije-i-izvestaji/>

Синхронизовани су бројни аспекти од којих се издвајају следећи:

Усаглашена је структура и садржаја студијског програма са методама извођења наставе – тако са студијски програм струковни васпитач траје три године и на њему се настава одвија на три језика – српском, румунском и ромском. Упис на студије остварује се након положеног пријемног испита, који се састоји из провере способности (језичких, музичких, физичких) и теста опште информисаности и теста знања из матерњег језика и књижевности.

Циљ студијског програма је да будући васпитачи стекну довољно општег и стручног знања, основу за рефлексивну праксу, како би имали, да развију критичку одговорност да својим васпитаницима помогну у њиховом развоју и подстицању саморазвоја, односно да им омогућу да усвоје знања, вештине и вредности неопходне за даљи раст и развој, а ово подразумева усвојеност педагошко-дидактичких и других компетенција, подразумеваних дескрипторима квалификационог оквира васпитача (планирање васпитно-образовног рада, организовање учења и поучавања, педагошко вођење групе, праћење ефеката васпитно-образовног процеса...).

У оквиру три године студија оптерећење студената износи 180 ЕСП бодова (у свакој години 60 ЕСП бодова). Студијски програм садржи академско-општеобразовне, научно-стручне и стручно апликативне предмете. Од укупног броја предмета 34 је обавезно, а 12 је изборно од понуђених 50. Академско-општеобразовни предмети су заступљени са 15,09%, што је у складу са прописаним стандардима. Научно-стручни предмети су заступљени са 33,19% и стручно-апликативни са 51,72%, што такође одговара стандардима. Изборни предмети су заступљени у складу са стандардима са 22% у односу на бодовну оптерећеност студента.

Педагошка пракса у предшколској установи је обавезна за студенте, тако да оптерећује студента часовно и бодовно 8% у односу на укупан број ЕСП бодова, али нема статус предмета; у оквиру синхронизације повећан је број часова и заступљена је са укупно 300 часова (50 радних дана) и 16 ЕСПБ.

У складу са савременим педагошким тенденцијама и описаном наставном филозофијом, на Високој васпитачкој школи „Михаило Палов” предвиђени су савремени дидактички модели и методе учења и поучавања (критичко комуникативна дидактика, курикуларни приступ, интерактивно учење, саморефлексивно учење, менторско вођење и слично).

Бодовна вредност завршног рада је 4, а циљ му је да интегрише стечено знање, вештине и способности и да оствари примену концепта академског писања.

Обавезни изборни, као и слободни изборни предмети уједначено су распоређени по семестримана. У зависности од модула за који се одреде, студенти могу стећи појачане компетенције за рад са децом јасленог узраста, за рад са социјално депривираним децом и за рад са децом на енглеском језику, тако што у прва 4 семестра бирају по један обавезни изборни предмет, а у 5. и 6. по 2 обавезна изборна предмета везана за модул.

Обавезни изборни предмети за модуле:

Струковни васпитач са појачаним компетенцијама за рад са децом јасленог узраста:

1. Психологија јасленог узраста
2. Педагогија јасленог узраста
3. Методика музичког васпитања деце јасленог узраста
4. Методика развоја говора деце јасленог узраста
5. Методика сазнавања света око себе деце јасленог узраста
6. Методика ликовног васпитања деце јасленог узраста
7. Методика физичког васпитања деце јасленог узраста

Струковни васпитач са појачаним компетенцијама за рад са социјално депривираним децом:

1. Инклузија социјално депривираних деце
2. Корективни педагошки рад

3. Тимски рад
4. Толеранција
5. Етика васпитачког позива
6. Ментално здравље
7. Сарадња установе и породице социјално депривираних деце

Струковни васпитач са појачаним компетенцијама за рад са децом на енглеском језику:

1. Енглески језик 3
2. Енглески језик 4
3. Енглески језик 5
4. Енглески језик 6
5. Интегративни приступ васпитно образовним садржајима на страном језику
6. Књижевност за децу на страном језику
7. Учење страног језика на раном узрасту

У случају да се не одреде ни за један модул, већ за општи смер, студентима су на располагању сви изборни предмети, као слободни изборни предмети, распоређени по семестрима, тако да од 50 предмета, распоређених у 6 семестара, слободно бирају у сваком семестру по два предмета. Изборни предмети су заступљени у складу са стандардима са 22,2% у односу на бодовну оптерећеност студента, а фактор изборности према додатним (алтернативним) предметима које обезбеђује институција је 65,55%. Модуларним приступом је смањен број обавезних предмета и он износи 34.

Сврха студијског програма је да се по њему образују васпитачи за рад са децом у предшколским установама на српском, румунском и ромском језику. Студирајући по овом програму будући васпитачи стичу знања и стручне вештине и усвајају вредности грађанског друштва којима данас Европа тежи. Сврха програма је усклађена са савременим образовним концептима Европе који истичу компетенцију као општу способност, неопходну за артикулацију другачијег односа појединац–друштво, као и са потребом да студенти стекну што шире образовање, али и да овладају компетенцијама у складу са усвојеном филозофијом, а ово подразумева њихову способност за плуралистички приступ теорији васпитања, за прихватање конструктивистичке метатеорије и развојног хуманистичког правца у педагогији.

Компетенције развојности и васпитљивости појединца су у суштини концепта компетенција које кандидати треба да усвоје како би на прихватљив начин пришли подстицању развоја потенцијала деце, односно развијали њихову компетентност. У сету компетенција које будући васпитачи треба да усвоје је и саморефлексивност која подразумева добру методолошку опремљеност за самовредновање и прилагођавање праксе контексту и променама у њему и има за циљ мењање праксе у складу са променама у области педагошких концепата и актуелних друштвених прилика. Основу овога чине практичне компетенције: планирање в.о. рада, организовање учења и поучавања, педагошко вођење групе, праћење ефеката васпитно-образовног процеса...

Изборност: У исто време предложени студијски програм студентима нуди могућност да у одређеној мери, бирајући изборне испите, самостално креирају своје студије, са могућношћу да им пруже прилику за мобилност током студија, рад и свакодневни живот у мултикултурној и мултилингвалној Европи. Модуларни приступ конципирању простора (модули: *струковни васпитач са појачаним компетенцијама за рад са децом јасленог узраста*, *струковни васпитач са појачаним компетенцијама за рад са социјално депривираним децом*, *струковни васпитач са појачаним компетенцијама за рад са децом на енглеском језику*) пружа могућности за самостално креирање програма студената, што програму даје предзнак савременог приступа изради курикулума, а за студенте ово значи могућност креирања сопствених стручних профила и подразумевану мотивисаност за досезање виших нивоа компетентности.

Могућности за мобилност у Високој школи постоје и одвијају се у оквиру пројекта ЕРАЗМУС ПЛУС са студентима Универзитета „Аурел Влајку” из Арада (рум. *Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad*), Румунија, Универзитета „1. децембар 1918” у Алба Јулији, Румунија (рум. *Universitatea „1. Decembrie 1918” din Alba Iulia*) и Универзитета „Александру Јоан Куза” у Јашију (рум. *Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iasi*), Румунија, Универзитет у Марибору, Словенија.

Циљ студијског програма је да васпитачи стекну довољно општег и стручног знања како би имали критичку одговорност да својим васпитаницима помогну у њиховом развоју и подстицању саморазвоја, односно да им помогну да усвоје знања, вештине и вредности

неопходне за даљи раст и развој. Подразумева се да знања иду до највишег нивоа, дакле практичне примене, вредновања и креативне примене, а да усвајање вредности иде узлазном линијом од хетерономне ка аутономној моралности. Посебно је значајно да им се пруже могућности да изграде вештине којима ће код васпитаника подстицати алтруизам, емпатију, разумевање, самопоштовање и да их усмеравају да планирају и предвиђају консеквенце својих акција, као и да развију толеранцију, вештину слушања, способност сагледавања проблема и смисла у ономе што раде и што се око њих збива. Покретање иницијативе и друге особине које подразумевају тимски рад су такође сврха којој се тежи у оспособљавању васпитача, односно, тежи се стицању вештина за подстицање ових способности код васпитаника.

Општи циљеви – због неопходности сталног прилагођавања променљивом друштвеном контексту, потребе континуираног образовања, стручног усавршавања, развоја каријере, као и унапређивања запошљивости – су:

- примена теоријских знања у практичном контексту;
- примена информатичке технологије у прикупљању, организовању и коришћењу информација у раду и свакодневном животу;
- преузимање одговорности за властито континуирано учење и напредовање у послу и каријери;
- препознавање пословних могућности у радној средини и ширем социјалном окружењу.

Специфични циљеви стручног образовања за ову квалификацију су оспособљавање за рад са децом предшколског узраста кроз формирање општег и стручног знања и компетенција саморефлексије, планирања васпитно-образовног рада, организовања учења и поучавања; педагошког вођења групе; сарађивање са стручним службама, родитељима и локалном заједницом; вођења педагошке документације...

Опште и предметно-специфичне компетенције студената. – Свршени студенти биће компетентни да примене знање у васпитно-образовном раду са децом предшколског узраста и да користе адекватну стручну литературу. Студенти ће бити компетентни да прикупљају и тумаче савремена теоријска знања из области педагогије, психологије, методика, а имаће и способност размишљања о релевантним друштвеним, научним или етичким питањима која се односе на педагошке процесе. Имаће развијену способност за тимски рад и моћи ће да пренесу знања на друге.

Водиће се посебно рачуна о компетенцијама које би биле у функцији индивидуализације васпитно-образовног рада на предшколском узрасту. Пажња се зато посвећује предметима који пружају солидна знања за методичке „маневре”. Овде се мисли на знања из области друштвених и природних наука, уметности, интелектуалног, моралног развоја, физичког развоја деце и слично.

Посебан нагласак ставља се на практичне припреме студената из методичке групе предмета за извођење васпитно-образовног рада, односно потреба за другачијим приступом у смислу појма микро-наставе којим ће се настојати да мање групе студената, чак појединачно, вежбају извођење поступака са мањим групама деце (снимање, дискусија, анализа и сл.). Значајно је истаћи да све ово подразумева добру упућеност у савремене методолошке приступе, како би будући васпитачи могли да прате савремена педагошка истраживања, као и да се сами окушају у истраживању и мењању сопствене праксе.

Студијски програм усаглашен је са европским стандардима у погледу услова уписа, нивоа и трајања образовања васпитача, услова преласка у наредну годину, као и стицања дипломе.

Када поредимо садржаје који се обрађују на поређеним институцијама увиђамо да студијски планови и програми садрже сразмерно сличан удео академско-општеобразовних предмета, научно-стручних, односно, педагошко-психолошких предмета, као и стручно-апликативних, односно предмета и методика које су заступљене у предшколским установама. Студијски план обухвата и изборне предмете, чиме је студентима омогућено да сами креирају своје студије и продубе знања из области које их посебно интересују. Ова компатибилност са иностраним програмима неопходан је предуслов за мобилност студената у току студија, као и за касније запошљавање на простору читаве Европе. У оквиру ТЕМПУС пројекта развијено је једно виђење стандарда квалификација за струковног васпитача (видети: <http://www.teach.edu.rs/>)

У складу са савременим педагошким тенденцијама и описаном наставном филозофијом, на Високој школи у раду са студентима предвиђен је савремени дидактички приступ методама учења и поучавања.

Кроз све облике рада ће бити коришћене следеће стратегије, методе и поступци:

- академско излагање;
- образлагање са реторичким питањима;
- хеуристички разговор (конструктивистички приступ) ;
- разговор о унапред постављеним проблемима уз логичко структурисање предмета расправе;
- сучељавање мишљења;
- расправа на унапред најављену тему;
- образлагање ставова у расправи;
- навођење занимљивих детаља;
- илустрација цитатима;
- сократовски разговор;
- шематско приказивање структуре садржаја;
- прикази процеса у цртежу;
- писмени радови студената (извођење битних ставова и идеја из литературе);
- приказ текста;
- писани извештаји након примене инструмената;
- концептирање (систематизовани запис – извођење главних делова по логичком реду; мапе ума; ослонци);
- израда реферата о спроведеном истраживању или проученој теми;
- откривање, проналажење примера у литератури за разјашњење појмова;
- резимирање идеја на предавању;
- постављање питања након предавања или задатог текста;
- компарирање;
- писање теза;
- класификација чињеница;
- формулисање појмова;
- упоређивање података, појмова и сл. у различитим изворима информација;
- проблемско излагање;
- проблемско учење;
- учење откривањем;
- интерактивно учење;
- самоорганизовано учење;
- интегративно учење;
- саморефлексивно учење;
- селективна пажња;
- развијање класа;
- антиципирање последица;
- проналажење нових поступака;
- уочавање удаљених релација и мењање принципа;
- стварање нових идеја, релација;
- превођење текстова у структуру;
- интерпретација;
- пројектна метода;
- симулација;
- истраживачка метода;
- евалуација;
- практични радови;
- олуја идеја;
- преобликовање, откривање;
- трагање за информацијама на интернету.

Студијски програм под називом: **струковни васпитач - специјалиста за припремни предшколски програм** је програм другог степена и организује се за кандидате који су дипломирали на основним струковним студијама и стекли звање струковног васпитача. Студије овог програма трају два семестра, након којих специјализант полаже завршни, дипломски испит. У оквиру наставног плана налазе се предмети који се сврставају у теоријско-методолошко поље,

научно-наставно и апликативно. Нагласак је на овом последњем. Предмети су подељени на обавезне и изборне, а однос њихове заступљености је отприлике исти.

Основна сврха специјалистичког програма: струковни васпитач - специјалиста за припремни предшколски програм је да се специјализанти оспособе за примену припремног предшколског програма, који је од 3. октобра 2006. године део обавезног деветогодишњег образовања и васпитања и који се остварује у оквиру предшколског васпитања и образовања.

Како остваривање припремног предшколског програма има више функција, од којих издвајамо допринос програмском и организационом повезивању предшколског и школског образовања и васпитања, као претпоставке остваривања континуитета у васпитању и образовању деце, као и везу између два дела јединственог система васпитања и образовања, која би требала да помогне прелаз са једног ступња на други, а досадашња обука васпитача не придаје овој новини и специфичности у новом Правилнику о општим основама предшколског програма, сврха овог специјалистичког програма била би да се специјалиста оспособи за припрему детета за полазак у школу. Ова сврха остварује се и током целокупног предшколског узраста, али се на зрелост детета, или спремност за полазак у школу посебна пажња сада посвећује у години пред сам полазак у школу.

Циљ овог студијског програма је да специјализанте усмери ка задацима васпитно-образовног рада у години пред полазак у школу, тј. на специфичне задатке који се односе на важне припреме пред полазак у школу и то у областима: подстицање осамостаљивања, подршка физичком развоју, јачање социо-емоционалне компетенције, подршка когнитивном развоју, неговање радозналости, поштовање индивидуалности и подстицање креативности. Циљ је, дакле, да се специјализанти посвете методици којом ће се ефикасније доприносити остваривању задатака одређених за овај период. Такође, посебна пажња ће бити посвећена припреми деце за полазак у школу из угла готовости, спремности за прихватање задатака који их у школи очекују. Компетенције струковних васпитача - специјалиста за припремни предшколски програм односе се на добро разумевање непосредног циља припремања деце за школу, доприносе њиховој зрелости или готовости за рад у школи. Значајно је и да добро упознају суштину значења појма зрелости или готовости, савремена теоријска схватања аспеката готовости (спремност детета, али и школе да омогући детету услове за континуирани развој), затим да упознају ближе могућности уважавања индивидуалних разлика и значај неједнакости раних искустава, као и усклађивање очекивања са овим.

Исходи учења односе се на оспособљеност за схватање функција припремног предшколског програма (компензаторска, допуна сазнајног, социјалног и другог искуства...), као и развој способности које олакшавају прелаз са једног ступња на други. Методичка спремност васпитача за ову функцију такође је значајан исход овог програма, те се наглашавају савремени конструктивистички приступи развоју комуникативних способности детета, култури практичног комуницирања, усменог изражавања, развијању интересовања и увођења детета у свет писане речи, тумачење текстова, увођење елемената графичке припреме, медијска писменост, израђивање почетних математичких појмова и сл.

Курикулум студијског програма Струковни васпитач – специјалиста за припремни предшколски програм је конципиран тако да садржи обавезне, изборне предмета и обавезан специјалистички рад. Сви предмети су једносеместрални, што је у складу са препорукама Болоњске конвенције. Фонд часова активне наставе на специјалистичким студијама одговара прописаним стандардима. Такође, водило се рачуна да оптерећење студената буде усаглашено са прописаним стандардима. Сходно томе, укупан број ЕСПБ износи 30 за сваки семестар, односно, укупан број ЕСПБ за студијски програм Струковни васпитач – специјалиста за припремни предшколски програм износи 60 ЕСПБ.

У структури студијског програма на специјалистичким струковним студијама, заступљене су следеће групе предмета у односу на укупан број ЕСПБ бодова, и то:

- академско-општеобразовна група предмета,
- стручна, односно уметничко-стручна група предмета и
- стручно-апликативна група предмета.

У структури студијског програма Струковни васпитач – специјалиста за припремни предшколски програм изборни предмети заступљени су у складу са стандардима студија у односу на укупан број ЕСПБ бодова на специјалистичким студијама.

Опис свих предмета на студијском програму Струковни васпитач – специјалиста за припремни предшколски програм, у складу са прописаним стандардима, садрже: назив, тип предмета, годину и семестар студија, број ЕСПБ бодова, име наставника, циљ курса са очекиваним исходима, знањима и компетенцијама, предуслове за похађање предмета, садржај предмета, препоручену литературу, методе извођења наставе и начин провере знања и оцењивања.

Студијски план специјалистичких студија - специјалиста за припремни предшколски програм усклађен је са студијским плановима и програмима на сродним институцијама у низу земаља у западној Европи (Аустрија, Норвешка, Холандија, Финска...), као и у земљама у окружењу (Мађарска, Словачка, Чешка, Пољска, Румунија, Хрватска...). С обзиром на то да је сваки систем образовања наставника, а самим тим и васпитача предшколске деце, развијен за потребе школског система одређене земље, суочавамо се са великом разноврсношћу модела њиховог образовања у Европи. Ово се односи како на дужину студија, тако и на садржаје који се на студијама изучавају. Увидом у низове националних монографија које уређују Eurydice, CEDEFOP i ETF, еминентна европска тела која се баве образовним системима у Европи, установљава се да се васпитачи предшколске деце у Европи образују углавном на двогодишњим или трогодишњим основним студијама на такозваним академијама, институтима, високим школама, високим струковним школама, колеџима... после којих им се обавезно нуди неки облик стручног усавшавања, било да се ради о специјализацији на матичној установи или у некој од институција за образовање одраслих (такозвани in service training).

Закључује се да је студијски план специјалистичких студија структурно и формално усклађен и упоредив са сличним програмима у оквиру европског образовног простора у погледу услова уписа, нивоа и трајања специјалистичких студија, као и стицања дипломе. У прилог усклађености говори и чињеница да програм обухвата једносеместралне обавезне и изборне предмете који се вреднују кредитним системом бодова, прихваћеним у Европи, при чему су пажљиво одмерене предиспитне и испитне обавезе студената тако да је прој ЕСПБ у складу са оптерећењем студената у оквиру једносеместралних курсева. У исто време, поред тога што прате најновија научна и стручна сазнања, заступљени курсеви претпостављају савремене методе и технике поучавања, као и континуирано праћење појединачних студената, што такође одговара европским трендовима. Ова компатибилност са иностраним програмима неопходан је предуслов за мобилност студената, као и за касније запошљавање на простору читаве Европе.

Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Вршцу ће у складу са друштвеним потребама и својим ресурсима уписивати кандидате на специјалистичке струковне студије **за припремни предшколски програм**.

Услов за упис на специјалистичке струковне студије је претходно завршена трогодишња висока школа струковних студија за образовање васпитача, што ће бити наведено у конкурсу.

С обзиром на недавне измене система образовања којима се предвиђа обавезно похађање деце у припремним групама (тзв. нулти разред), у којима васпитно-образовни рад организује васпитач, сматрамо да се пружа могућност запошљавања већег броја нових васпитача и отварања васпитно-образовних група у мањим местима у којима до сада из многобројних разлога предшколске установе нису постојале. То ће од кандидата који су дипломирали на основним струковним студијама и стекли звање струковног васпитача захтевати и оспособљавање за примену припремног предшколског програма, односно темељније оспособљавање за припрему детета за полазак у школу.

Специјалисти за припремни предшколски програм покривали би потребе за тим профилима на простору Републике Србије, а и шире (Црна Гора и Румунија).

На основу досадашњег искуства, у нашој средини, специјалистичке студије би уписивали кандидати који гравитирају из подручја Јужног Баната, дела Средњег Баната и већих општина из Србије, као што су: Вршац, Панчево, Ковин, Зрењанин, Пландиште, Алибунар, Бела Црква, Опово, Омољица, Велика Плана, Смедерево, Смедеревска Паланка, Пожаревац итд.

Укупан број ЕСПБ за студијски програм Струковни васпитач – специјалиста за припремни предшколски програм износи 60 ЕСПБ. Сваки обавезни и изборни предмет у оквиру програма Струковни васпитач – специјалиста за припремни предшколски период носи одређени број ЕСПБ бодова који студент остварује када са успехом положи испит. Оцењивање студената врши се континуираним праћењем рада студената у току семестра и на основу поена стечених у испуњавању предиспитних обавеза.

Научне и стручне квалификације наставног особља задовољавају потребне критеријуме и у складу су са Законом о високом образовању, што ће омогућити испуњење циљева установе и програма.

Број наставника на Високој школи струковних студија за образовање у Вршцу је довољан да «покрије» укупан број часова наставе на специјалистичком студијском програму: струковни васпитач - специјалиста за припремни предшколски програм.

Установа има обезбеђен простор и опрему неопходну за квалитетно извођење студијског специјалистичког програма: **специјалиста за припремни предшколски програм**. Простор испуњава све релевантне урбанистичке, техничко-технолошке и хигијенске услове, са одговарајућим грађевинским и употребним дозволама.

Контрола студијског програма на основним и специјалистичким студијама остварује се кроз праћење и проверу циљева, структуре, садржаја, радног оптерећења студената и прикупљање повратних информација о квалитету програма од релевантних организација у окружењу. Такође се редовно и систематично прати процедура и политика уписа студената, методе поучавања, начини провере знања и исходи и компетенције које добијају студенти када заврше студијски програм специјалистичких студија, као и њихове могућности запошљавања. На основу тога, Висока школа струковних студија за образовање васпитача стално развија, унапређује и преиспитује квалитет студијског програма сваке друге године. Установа има разрађене формалне поступке за праћење и контролу квалитета студијског програма од стране стручних тела. Посебна пажња посвећује се улози студената у праћењу и контроли квалитета.

С обзиром на чињеницу да је 2016/17. године почео упис и реализација програма основних студија који у себи у облику модула садржи појачане компетенције за рад са децом јасленог узраста, исте године није уписан студијски програм *Струковни васпитач деце јасленог узраста*. Дакле, у току академске 2016/17. године на студијском програму *Струковни васпитач деце јасленог узраста* настављају да студирају студенти 2. и 3. године. Он траје три године, односно шест семестара на српском наставном језику, док се у случају предмета кључних за очување националног идентитета и неговање националне културе настава, поред српског, одвија и на румунском и ромском језику. Током трогодишњих студија оптерећење студената износи 180 ЕСПБ (у свакој години 60 ЕСПБ бодова). Студијски програм обухвата једносеместралне обавезне, као и велики број изборних предмета, који се вреднују кредитним системом бодова, при чему су пажљиво одмерене предиспитне и испитне обавезе студената тако да је број ЕСПБ у складу са оптерећењем студената. Предмети су конципирани тако да предвиђају континуирано праћење индивидуалних студената. Однос заступљених академско-општеобразовних, научно-стручних и стручно-апликативних предмета у складу је са прописаним стандардима. Педагошка пракса у предшколској установи у јасленој групи обавезна је за све студенте, тако да оптерећује студенте часовно и бодовно, али нема статус предмета. Практика студената у предложеном студијском програму представља значајан сегмент студија, постепено се интензивира и највише је заступљена у оном делу програма који обухвата методичке дисциплине, повезујући научно знање из предметних области, методичке вештине и методичку праксу. У складу са савременим педагошким тенденцијама и описаном наставном филозофијом, на Високој школи струковних студија за образовање васпитача Михаило Палов предвиђени су савремени дидактички модели и методе учења и поучавања (критичко-комуникативна дидактика, курикуларни приступ, интерактивно учење, саморефлективно учење, менторско вођење и сл.). Дакле, поред тога што прате најновија научна и стручна сазнања, заступљени курсеви претпостављају савремене методе и технике поучавања.

Наведени модул за стицање појачаних компетенција за рад са децом јасленог узраста у оквиру новоакредитованог програма, требало би да попуни празнину која је до сада постојала у припремању васпитача, односно стручњака за рад са децом јасленог узраста. Нови закон о

предшколском васпитању и образовању (23. 03. 2010.) уважио је чињеницу да је развој детета у предшколском периоду најбурнији, те да у оквиру овога периода постоје узрасти који имају своје специфичности, чије је уважавање, уз уважавање индивидуалних карактеристика детета услов успешног васпитно-образовног рада. Ово свакако подразумева посвећивање не само нези деце у овом периоду него и педагошком раду, бољем познавању психо-физичких карактеристика узраста, као и могућности за процену индивидуалних карактеристика. Сматра се, дакле, да би се припремом васпитача за рад на јасленом узрасту јаче нагласили педагошки моменти у периоду када је развој функција буран. Развој интелектуалних способности данас већ и код нас прати више дидактичко-методичких приручника, који нуде методичка упутства о структурисању развојне средине у којој би деца раног узраста могла конструктивно, стваралачки да делују и играјући се стварају представе као основе за будуће појмовне оквири. Период на који се модул програма односи сматра се врло значајним за развој интелектуалних потенцијала. Неуробиолози, као и теорије способности попут Цецијеве, Гарднерове и др. истичу значај дидактичког окружења, осмишљених дидактичких игара којима се подстиче развој интелектуалних капацитета, као и чињеницу да се мозак у овом периоду посебно брзо развија – до 7. године је већ преко 70% веза - синапси развијено, а сматра се и да интелигенција не зависи само од броја нервних ћелија – генетски потенцијал, него и од броја веза међу неуронима, те је овај период важан за формирање нових веза. Тако да је питање како стимулирати потенцијале деце на раном узрасту, како користити потенцијале ума и снагу детињства простор за формирање нових компетенција којима се, поред досадашњег наглашавања значаја неге на овом узрасту, више пажње придаје и сфери интелектуалног васпитања, која се према налазима истраживања у и неуропсихологији, когнитивној психологији и др. теоријским правцима у когнитивној револуцији поклања стварању простора за трансфер сазнања развојних гледишта, универзалних менталних презентација и др.

Намена наведених ставова је да скрене пажњу на значај периода у развоју детета јасленог узраста, да истакне у литератури већ истражен, односно потврђен значај раног стицања искустава, као и констатацију да флексибилност нервног система деце на овом узрасту нежељањем губи значајан део способности и функција, као и значај организацијске улоге (у когнитивном смислу) који имају дидактичке игре, музика и друге активности. Сврха модула је да се кандидати „појачано“ оспособљавају за рад са децом јасленог узраста, а то значи да стекну компетенције којима би деца јасленог узраста обезбеђивали повољну материјалну, а то значи и стимулативну околину, са разноврсним осмишљеним активностима којима би деца бавећи се, развијала своје потенцијале.

Циљеви наведеног модула односе се на васпитање и негу деце јасленог узраста, а они обухватају упућеност *васпитача* у познавање карактеристика физичко-сензорног развоја и оспособљеност за дидактичко-методичку подршку овог развоја, као и подршку социјално-емоционалном и интелектуалном развоју. Ово би даље значило оспособљеност васпитача за негу детета подражумевану у групи, дакле установи, примену стандарда за одржавање физичког здравља и повољних утицаја на општи развој организма, овладавање моториком и развијање навика личне хигијене.

Као значајни циљеви истичу се и оспособљеност за подстицање радозналости деце и потребе за постављањем питања, као и методичку спретност васпитача у подстицању на решавање проблема сензомоторне интелигенције, подржавање спонтане говорне комуникације и богаћење говора, као и стварање дидактичког окружења за формирање почетних сазнања кроз практичне активности. У овом смислу би васпитач са појачаним компетенцијама за рад са децом јасленог узраста био обучен за стрпљиво упућивање и осамостаљивање деце у спровођењу личне хигијене, пружање помоћи око неопходне хигијенске неге, подстицање функционалних, посебно експлоративних игара предметима, организације средине за моторичке активности и њихово подстицање, као и да је оспособљен за организовање елементарних активности предметима и синхронизовано укључивање музичко-ритмичких активности. Перцептивне и језичке активности су такође део корпуса дидактичких компетенција васпитача јасленог узраста, а методички аспект компетенција је усмерен на функционалне игре, музичко-ритмичке активности, графичко-ликовне активности, језичке, драматизацију и др, чиме се подстичу интересовања, помаже деци да врше интелектуалне операције поређења, апстраховања битних обележја, формирања елементарних представа о окружењу, развијају пажњу и друге способности.

Карактеристике узраста захтевају методичку оспособљеност васпитача за формирање навика, пре свега, хигијенских, самосталности, индивидуалне одговорности и аутентичности израза, подстицање интересовања, стварања позитивне слике о себи, развијања поверења у себе..., те се као значајан задатак издваја оспособљавање за васпитне утицаје, најпре усвајање знања о савременим методама васпитања – персуазије, навикавања..., које су у функцији еманципаторног васпитања. Методе васпитања у сету компетенција васпитача истичу се као значајан циљ, јер се њима већ на овом узрасту трасира пут ка еманципаторском васпитању, детету се помаже да обликује себе као личност, односно да васпитач схвати и у пракси може да примени поступке који воде ка самоодређењу детета које треба да буде сврха васпитања.

Како је у овом модулу реч о специфичном узрасту који према налазима савремених психолошких истраживања, као и према педагошким теоријама нема само наглашену функцију неге, како се дуго времена сматрало, потребно је да васпитач деце јасленог узраста у складу са, како је речено, опште прихваћеним теоријским полазиштима буде оспособљен за негу, али и за педагошку функцију која, поред осталог, подразумева оспособљеност за подстицање радозналости деце и потребе за постављањем питања, као и да има методичку спретност у подстицању на решавање проблема сензомоторне интелигенције, подржавање спонтане говорне комуникације и богаћењу говора, као и за стварање дидактичког окружења за формирање почетних сазнања кроз практичне активности. У овом смислу би васпитачи били обучени за стрпљиво упућивање и осамостаљивање деце у спровођењу личне хигијене, пружање помоћи око неопходне хигијенске неге, подстицање функционалних, посебно експловативних игара предметима, организације средине за моторичке активности и њихово подстицање; затим да је оспособљен за организовање елементарних активности предметима и синхронизовано укључивање музичко-ритмичких активности. Перцептивне и језичке активности су такође део корпуса дидактичких компетенција васпитача, а методички аспект компетенција је усмерен на функционалне игре, музичко-ритмичке активности, графичко-ликовне активности, језичке, драматизацију и др., чиме се подстичу интересовања, помаже деци да врше интелектуалне операције поређења, апстраховања битних обележја, формирања елементарних представа о окружењу, развијају пажњу и друге способности.

Карактеристике узраста захтевају методичку оспособљеност васпитача за формирање навика, пре свега, хигијенских, самосталности, индивидуалне одговорности и аутентичности израза, подстицање интересовања, стварања позитивне слике о себи, развијања поверења у себе..., дакле, као значајне компетенције васпитача јасленог узраста издвајају се и методе васпитања којима се у складу са узрастом, а у складу са захтевима еманципаторног васпитања, детету помаже да обликује себе као личност, у смислу вођења ка самоодређењу.

Курикулум студијског програма Васпитач деце јасленог узраста (последња генерација на овом студијском програму је уписана 2015/16. године). Тренутно на Високој школи студенти са овог студијског програма похађају 2. и 3. годину.

Курикулум студијског програма Васпитач деце јасленог узраста је конципиран тако да садржи 31 обавезни предмет, 8 изборних предмета (укупно у понуди је 19 изборних предмета), педагошку праксу у свим семестрима и обавезан завршни рад. Сви предмети су једносеместрални, што је у складу са препорукама Болоњске конвенције. Фонд часова активне наставе у свим семестрима одговара прописаним стандардима, тако да у првом семестру износи 22, у другом и трећем семестру износи 24, у четвртном 23, у петом 26 и у шестом 22. Број часова педагошке праксе у свим семестрима не улази у број часова активне наставе, као ни часови који се односе на завршни рад. Водило се рачуна да оптерећење студената такође буде усаглашено са прописаним стандардима. Сходно томе, укупан број ЕСПБ износи 30 за сваки семестар, односно, укупан број ЕСПБ за студијски програм Васпитач деце јасленог узраста износи 180.

У структури студијског програма заступљене су следеће групе предмета у односу на укупан број ЕСПБ, и то:

- академско-општеобразовна група предмета – 15,55%,
- уметничко-стручна група предмета – 41,66% и
- стручно-апликативна група предмета – 46,11%.

Однос између часова предавања и вежби на студијском програму Васпитач деце јасленог узраста такође је у складу са прописаним стандардима, тако да су часови предавања заступљени

са 51,2 % у односу на укупан број часова, док су часови вежби заступљени са 48,8 % у односу на укупан број часова.

У структури студијског програма Струковни васпитач деце јасленог узраста изборни предмети заступљени су са 25,8%.

Опис свих предмета на студијском програму Васпитач деце јасленог узраста у складу са прописаним стандардима, садржи: назив, тип предмета, годину и семестар студија, број ЕСПБ, име наставника, циљ курса са очекиваним исходима, знањима и компетенцијама, предуслове за похађање предмета, садржај предмета, препоручену литературу, методе извођења наставе и начин провере знања и оцењивања.

Студијски план за смер *Васпитач деце јасленог узраста*, као и програми које садржи, усклађен је са студијским плановима и програмима на сродним институцијама у низу земаља у западној Европи, као и у земљама у окружењу. Предложени план и програм усклађен је са сличним плановима по којима се васпитачи деце јасленог узраста образују на следећим институцијама у оквиру европског образовног простора: *BAKIP* (die Bildungsanstalten für Kindergartenpädagogik), Аустрија (www.bakip-basop.at), Педагошка висока школа у Лудвигсбурку, Немачка (www.ph-ludwigsburg.de) и *Telemark University College*, Норвешка (www.hit.no/eng/). На основу увида у документацију три акредитована инострана програма закључује се да је предложени план студија са њима структурно и формално усклађен и упоредив у погледу услова уписа, нивоа и трајања студија, као и стицања дипломе. У прилог усклађености говори и чињеница да програм обухвата једносеместралне обавезне и изборне предмете који се вреднују кредитним системом бодова, прихваћеним у Европи, при чему су пажљиво одмерене предиспитне и испитне обавезе студената тако да је број ЕСПБ у складу са оптерећењем студената. У исто време, поред тога што прате најновија научна и стручна сазнања, заступљени курсеви претпостављају савремене методе и технике поучавања, као и континуирано праћење појединачних студената, што такође одговара европским трендовима.

На наведеној високошколској институцији у Аустрији постоје посебни смерови те кандидати имају могућност да се додатно квалификују за рад у јасленим групама и стекну назив васпитач за рад са раним узрастом. На овим смеровима посебна пажња посвећује се предметима као што су физиолошке основе, педагогија и дидактика раног васпитања, док се посебан акценат ставља на директно искуство у раду са овим узрастом и присуство кандидата у јаслицама током часова праксе. Примећујемо да пракса студената у предложеном студијском програму представља значајан сегмент студија, постепено се интензивира и највише је заступљена у оном делу програма који обухвата методичке дисциплине, повезујући научно знање из предметних области, методичке вештине и методичку праксу. У наведеним високошколским институцијама у Немачкој и Норвешкој такође постоје смерови за рад са децом најранијег узраста који, између осталог, претпостављају истраживачко учење, као основ за перманентно лично развијање и усавршавање.

Студент савлађује студијски програм полагањем испита чиме стиче одређени број ЕСП бодова. Сваки појединачни предмет у програму има одређени број ЕСП бодова који студент остварује када положи испит. Број ЕСП бодова утврђен је на основу радног оптерећења студента у савлађивању одређеног предмета и усклађен са јединственом методологијом високошколске установе за све предмете овог студијског програма.

Успешност студената у савлађивању одређеног предмета континуирано се прати током наставе и изражава се поенима. Максимални број поена које студент може да оствари на предмету је 100.

Студент стиче поене на предмету кроз рад у оквиру наставе, вежби, семинара и испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем испита. Минималан број поена које студент може да стекне испуњавањем предиспитних обавеза током наставе је 30 а максимални 70.

Сваки предмет из студијског програма – обавезан и изборни - има јасан и објављен начин стицања поена. Начин стицања поена током извођења наставе укључује број поена које студент стиче по основу сваке појединачне врсте активности током наставе или извршавањем предиспитне обавезе и полагањем испита.

Укупан успех студента на предмету изражава се оценом од 5 (није положио) до 10 (одличан). Оцена студента је заснована на укупном броју поена које је студент стекао испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем испита а према квалитету стечених знања и вештина.

Научне и стручне квалификације наставног особља задовољавају потребне критеријуме и у складу су са Законом о високом образовању, што ће омогућити испуњење циљева установе.

Такође, потребна звања наставника одговарају прописаним стандардима када је у питању ангажовање на струковним студијама.

Установа има обезбеђен простор и опрему чији обим и структура одговарају потребама студијских програма. Простор испуњава све релевантне урбанистичке, техничко-технолошке и хигијенске услове, са одговарајућим грађевинским и употребним дозволама. Користи се око 2190 м² (брuto 4380м²). Напомињемо да је овај простор плански изграђен и до 1993. године служио потребама Педагошке академије. Простор задовољава стандард од 4м квадратна брuto по студенту, као и оптималну површину отвореног простора (спортски терен, зелене површине, уређени прилази).

Техничка опрема потпуно испуњава услове за савремену наставу, вежбе и истраживачки студијски рад. Библиотека има око 35000 библиотечких јединица (са легатима: „Милан Празић“ и „Михаило Палов“ и новом поклон библиотеком академика Грозданке Гојков). У склопу библиотеке је читаоница са неопходном информационом опремом. Део библиотечке грађе је на румунском језику, а у новије време и на ромском језику. Радни простор за наставнике и сараднике - наставнички кабинети и катедре - пружају услове наставницима за самостални рад и консултативни, индивидуални рад са студентима.. Обезбеђен је неопходан простор за административне послове и канцеларије за потребе референта за студентска питања, секретара и рачуноводства, као и за рад студентског парламента. Све просторије и опрема у школи у складу су са хигијенско здравственим и сигурносним стандардима и свакодневно доступни студентима.

Такође се редовно и систематично прати процедура и политика уписа студената, методе поучавања, начини провере знања и исходи и компетенције које добијају студенти када заврше студијски програм, као и њихове могућности запошљавања. Установа има разрађене формалне поступке за праћење и контролу квалитета студијског програма од стране стручних тела. Посебна пажња посвећује се улози студената у праћењу и контроли квалитета, обезбеђена је активна улога студената и њихова оцена квалитета програма путем упитника, који садржи елементе вредновања рада наставника и ненаставног особља (библиотекар, референт студентске службе).

Контрола квалитета студијског програма се обавља у унапред одређеним временским периодима, самовредновање - сваке треће године а спољашња провера квалитета - на пет година.

Спољашња контрола полази од резултата самовредновања унутар установе и провере испуњености дефинисаних и јавно публикованих стандарда квалитета студијских програма, тако да осигурава сврсисходност у смислу унапређивања квалитета студијског програма.

6. РЕСУРСИ КОЈИМА ИНСТИТУЦИЈА РАСПОЛАЖЕ

6.1. Наставници, сарадници и ваннаставно особље

При креирању рада Високе школе струковних студија за образовање васпитача водило се рачуна да број наставника одговара потребама студијског програма и да број часова наставе одговара прописаним стандардима.

Научне и стручне квалификације одговарају образовно-научном пољу и нивоу задужења. Квалификације су доказане и доказиваће се: дипломама, објављеним радовима, учешћем на стручним скуповима, учешћем у истраживачком раду и пројектима, као и евиденцијом о педагошким квалитетима и одговарајућем професионалном искуству.

Укупан број запослених у сталном радном односу са пуним радним временом чини више од 70% од укупног броја предмета на студијском програму (износи 87,21%), а број доктора наука је виши од 50% од укупног броја запослених (износи 60,61%).

1. Доц. др Јелена Пртљага, изабрана 2012. године у звање доцента на Учитељском факултету у Београду, за предмете Енглески језик и Страни језик струке – енглески, а 2011. године у звање професора струковних студија на Високој школи за предмете: Енглески језик 1 и 2 – 100% радног времена;
2. Др Милош Ђорђевић, 2012. године изабран у звање професора струковних студија за предмете: Српски језик, Књижевност за децу, Методика развоја говора 1 и 2 (на српском језику) и Методика развоја говора деце јасленог узраста – 100% радног времена;
3. Др Тамара Горелова, 2008. године изабрана у звање професора струковних студија за предмете Руски језик, Филозофија културе и Дечја супкултура – 100% радног времена;
4. Др Наташа Стурза Милић, 2009. године изабрана у звање професора струковних студија, за предмете: Методика физичког васпитања и Практикум из физичког васпитања – 100% радног времена;
5. Мр Томислав Сухецки, изабран 2008. године у звање професора струковних студија за предмет: Методика ликовног васпитања – 100% радног времена;
6. Др Предраг Пртљага, 2016. год. изабран у звање професора струковних студија, за предмете Информатички практикум, Примена информационо-комуникацијских технологија у васпитно-образовном раду и Информационо-комуникационе технологије као дидактичко средство – 100% радног времена;
7. Др Еуђен Чинч, 2009. године изабран у звање професора струковних студија за предмете Вокално-инструментални практикум и Хор и оркестар (на румунском и на српском језику) – 100% радног времена;
8. Др Мирча Маран, 2009. године изабран у звање професора струковних студија за предмете Историја цивилизације и Европски контекст националних култура (на румунском и на српском језику) – 100% радног времена;
9. Доц. др Тања Недимовић, 2013. године изабрана у звање доцента на Техничком факултету Универзитета у Новом Саду, за уже научно поље Психологија, а 2010. год. изабрана у звање професора струковних студија за предмете Општа психологија, Ментално здравље, Развојна психологија, Педагошка психологија, Психологија стваралаштва – 100% радног времена;
10. Др Марија Александровић, 2016. год. изабрана у звање професора струковних студија за предмете Ромски језик, Књижевност за децу, Култура говора, Методика развоја говора, Методика развоја говора деце јасленог узраста (све на ромском језику) – 100% радног времена;
11. Др Александра Мандић, 2014. године изабрана у звање професора струковних студија за предмете Методика развоја почетних математичких појмова I и II и Дидактичке игре деце јасленог узраста – 100% радног времена;
12. Проф. др Љубивоје Стојановић, 2011. године изабран у звање редовног професора на Универзитету у Источном Сарајеву за ужу научну област Катихетско-пастирско богословље, и 2010. године изабран у звање професора струковних студија за предмете Култура религије и Религијски системи – 100% радног времена;
13. Др Славица Коматина, 2016. год. изабрана у звање професора струковних студија за предмете Социјална заштита деце у породици и Инклузија социјално депривиране деце – 100% радног времена;

14. Др Горан Вилотијевић, 2015. године изабран у звање професора струковних студија за предмете Развој идеја о предшколском образовању, Педагошке теорије, Општа педагогија, Предшколска педагогија, Педагогија јасленог узраста, Припрема деце за полазак у школу – 100% радног времена;
15. Др Ивана Ђорђевић, 2016. године изабрана у звање професора струковних студија за предмет Култура говора – методички аспекти – 100% радног времена;
16. Др Еуфрозина Греоњанц, 2014. год. изабрана у звање професора струковних студија за предмете Румунски језик и Књижевност за децу (на румунском језику) – 100% радног времена;
17. Др Љиљана Келемен, 2015. године изабрана у звање наставника за извођење практичне наставе (вежби) за предмете Методика развоја говора, Методика развоја говора деце јасленог узраста, Књижевност за децу и Језичке игре и драматизација – 100% радног времена;
18. Биљана Вујасин, 2013. године изабрана у звање наставника за извођење практичне наставе (вежби) на струковним студијама за предмете: Дидактичка средства у вртићу-за јасленог узраст, Педагошка документација, Методика васпитно-образовног рада на јасленом узрасту, Методе васпитања на јасленом узрасту и Рад са децом са посебним потребама – 100% радног времена;
19. Снежана Пртљага, мастер, 2014. год. изабрана у звање наставника за извођење практичне наставе (вежби) за предмете Методика упознавања околине, Предшколски курикулум и Методика упознавања света око себе деце јасленог узраста – 100% радног времена (80% у настави, 20% у библиотеци);
20. Адријан Божин, 2015. године изабран у звање наставника за извођење практичне наставе (вежби) за предмете: Психологија јасленог узраста (практикум), Примењена развојна психологија (практикум), Општа психологија, Педагошка психологија и Психологија деце игре (све на румунском и на српском језику) – 100% радног времена;
21. Јасмина Столић, 2016. год. изабрана у звање асистента за предмете Методика музичког васпитања, Вокално-инструментални практикум и Хор и оркестар – 100% радног времена;
22. Радмила Палинкашевић, 2016. год. изабрана у звање асистента за предмет Енглески језик – 100% радног времена;
23. Марија Маловић, 2015. год. изабрана у звање асистента за предмете Методологија педагошких истраживања, Породична педагогија, Рана идентификација даровитости и Дидактичке игре деце јасленог узраста – 100% радног времена;
24. Милијана Лазаревић, 2016. год. изабрана у звање асистента у ужој научној области Педагогија – 100% радног времена;
25. Зијуш Шаћировић, 2016. год. изабран у звање сарадника у настави за предмете Ромски језик, Књижевност за децу, Култура говора, Методика развоја говора, Методика развоја говора деце јасленог узраста (све на ромском језику) – 100% радног времена;
26. Предраг Недимовић, 2016. год. изабран у звање сарадника у настави за предмете у ужој научној области Психологија – 100% радног времена;
27. Доц. др Брандуша Жујка, 2008. год. изабрана у звање професора струковних студија за предмете Румунски језик, Књижевност за децу и Култура говора (на румунском језику) и 2013. год. изабрана у звање доцента на Учитељском факултету у Београду за предмете Увод у тумачење књижевности на румунском језику и Књижевност за децу и младе (на румунском језику) – 50% радног времена;
28. Проф. др Јон Лелеа, 2010. године изабран у звање редовног професора на Учитељском факултету у Београду за предмете Методика наставе музичке културе и Вокално – инструментална настава, и 2008. године изабран у звање професора струковних студија за предмет: Методика музичког васпитања 1, 2 (на румунском и на српском језику) – ангажован по уговору о допунском раду до 30% радног времена;
29. Проф. др Александар Стојановић, 2013. год. изабран и у звање ванредног професора на Учитељском факултету у Београду за предмет Дидактика и професора струковних студија на Високој школи за образовање васпитача – Вршац, за предмете: Предшколска педагогија, Породична педагогија и Методика развоја почетних математичких појмова 1 и 2; 30% радног времена;
30. Мр Зоран Мулић, 2007. године изабран у звање редовног професора на Академији уметности-департман музичке уметности у Новом Саду, са преузетим звањем одржава наставу на предмету Вокално-инструментални практикум, Методика музичког

- васпитања 1 и 2 (на ромском језику). Ангажован по уговору о допунском раду – 30% радног времена;
31. Др Сава Митић, 2008. године изабран у звање предавача у области општих медицинских предмета и за предмет Здравствена нега – 30% радног времена;
 32. Доц. др Александра Гојков-Рајић, 2012. године изабрана у звање доцента на Учитељском факултету у Београду за предмет: Немачки језик и књижевност, и 2011.године изабрана у звање професора струковних студија за предмет Немачки језик 1 и 2 – 10% радног времена;

Научне и стручне квалификације наставног особља задовољавају потребне критеријуме и у складу су са Законом о високом образовању, што ће омогућити испуњење циљева установе. Предложени број наставника је довољан да „покрије” укупан број часова наставе на студијском програму образовања васпитача. Притом, максимално ангажовање по наставнику у просеку не прелази 6 часова недељно за часове теорије (или 8 уколико се предаје и практична настава). Од укупног броја наставника, 87,21% је у сталном радном односу са пуним радним временом од укупног броја предмета на студијским програмима. Од укупног броја предмета (обавезних и свих изборних који су понуђени) на студијском програму (86), 60 предмета односно 69,76% „покривају” доктори наука, тако да је овај критеријум, као и претходни, на Високој школи струковних студија за васпитаче испуњен. Такође, потребна звања наставника одговарају прописаним стандардима када је реч о ангажовању на струковним студијама.

Ваннаставно особље

Ненаставно особље обавља организацијске, административне, правне, финансијске, библиотекарске и друге послове у оквиру стандарда Високе школе струковних студија и Наставног одељења Учитељског факултета из Београда. Велики значај у овоме има њихова поливалентност и спремност за ангажовање.

Име и презиме	делатност
Доц. др Јелена Пртљага	директорка Високе школе
Стеван Миљков, дипл. правник	секретар
Зоран Марјанов и Јасмина Мирковић	референти за студентска питања, висока стручна спрема
Биљана Деспотовски, дипл.економиста	шеф рачуноводства
Даница Веселинов и Снежана Пртљага	библиотекарке

Помоћно особље:

Помоћно особље стара се веома успешно о преко 4000 м² отвореног и затвореног простора Високе школе (уређење, одржавање, грејање, поправке...).

Олена Петровић	спремачица
Маја Миљевић	спремачица
Владо Хрњак	котлар
Деспотовски Драган	техничар за одржавање

6.2. Организациона шема

Организациона шема је регулисана Статутом Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” у Вршцу и односи се на питања овлашћења одговорности, управљачких и стручних органа Високе школе. Такође, детаљно је регулисан рад студентског парламента, као и рад органа управљања. Рад органа управљања је регулисан правилницима о раду.

Висока школа не планира да у свом саставу има организационе јединице.

6.3. Просторни услови, библиотека, уџбеници и информациона подршка

Установа има обезбеђен простор и опрему неопходну за квалитетно извођење наставе. Простор који је на располагању за потребе наставе и управе, испуњава све релевантне урбанистичке, техничко-технолошке и хигијенске услове, са одговарајућим грађевинским и употребним дозволама.

Простор који Школа користи намењен је и потребама Одељења Учитељског факултета. Дакле, факултет и Висока васпитачка школа од зграде коју деле (према договору) са Гимназијом, користе око 2190 м² (брuto 4380м²). У овај су простор смештене следеће просторије:

- велики амфитеатар са 200 седишта,
- мали амфитеатар са 100 седишта,
- 6 слушаоница (50 седишта) са елементима кабинетског простора (педагогија, психологија, методике, страни језици, музичко васпитање, ликовно васпитање...),
- 5 просторија за менторски рад,
- 1 свечана сала са 60 места,
- библиотека је снабдевена литературом која својим нивоом и ширином обезбеђује подршку студијским програмима, са близу 35 хиљада библиотечких наслова (на српском, румунском, ромском, енглеском, немачком и руском језику),
- читаоница са 28 седишта и радним столовима (135м²),
- студентски парламент,
- кабинети за катедре (педагогија-психологија; методике; страни језици; матерњи језик; уметност),
- канцеларијски простор – (4)
- фискултурна сала (410 м²) са 2 свлачионице,
- улазни хол (120м²) са огласним таблама.

У комплексу Школе налази се спортски терен (недавно реновиран), а у непосредној близини градски стадион са спортским теренима, који се, уз школске терене, повремено користе за наставу физичког васпитања и рекреације.

У значајан сегмент рада Школе спада практичан рад студената, који се, бар када је непосредан рад са децом предшколског узраста у питању, одвија у дејим вртићима. Дејци

вртић „Чаролија“ у Вршцу има осам објеката у којима се налази 36 група. Висока школа има потписан уговор о сарадњи са ПУ „Чаролија“ у Вршцу и више ПУ из Републике Србије.

На располагању студентима, у кабинету за информатику је 25 ПС рачунара, у библиотеци још 5 и један за библиотекара, са неограниченом интернет конекцијом.

Кабинети професора су опремљени компјутерима са пратећом опремом (штампач, скенер, независном интернет линијом); за потребе наставе на располагању су интерактивне табле, компјутери, пројектори, лцд телевизори.

Школа располаже са три концертна клавира, пианином, електричним клавиром, синтисајзерима и одговарајућим аудио-визуелним средствима. Посебно издвајамо нову опрему (набављена у оквиру ТЕМПУС пројекта): 40 лаптоп рачунара, 2 пројектора, 2 интерактивне табле, 2 мултифункционална колор ласер штампача, 2 црно-бела ласер штампача, 7 телевизора, 12 десктоп рачунара и монитора.

Библиотека је снабдевена литературом која својим нивоом и ширином обезбеђује подршку студијским програмима са близу 35 хиљада библиотечких јединица на српском, румунском и ромском језику.

Правила библиотеке (упис, правила коришћења књига и рачунарске опреме):

Право уписа у библиотеку имају сви студенти (на буџету и самофинансирајући) Високе школе струковних студија за васпитаче, уз давање на увид студентске књижице-индекса; при упису, у индекс се ставља печат „позајмљене књиге“ на почетку сваког семестра, а на крају „враћене књиге“; упис у библиотеку је бесплатан; самофинансирајући студенти могу користити библиотечку грађу само у читаоници.

Чланови библиотеке имају право: да изнајмљују књиге, да се служе читаоником, да траже информације и консултације од стручних радника у библиотеци, да буду информисани о новонабављеним књигама и другој грађи, да траже резервацију књиге, да користе рачунарску опрему, да користе интернет.

Приручна збирка (часописи, библиографије, речници, лексикони, енциклопедије) и ретке, старе књиге могу се користити само у читаоници, уз индекс. У оквиру рада библиотеке врши се едукација и обука студената, наставника и сарадника за ефективно коришћење библиотеке и осталих информacionих ресурса.

У склопу читаонице смештен је *Легат Милана Пражића* са 1000 књига, које су на располагању студентима, нарочито за реализацију програма Дечја књижевност. Такође, у просторијама Високе школе, смештен је Легат – спомен соба Михаила Палова, са преко 3000 библиотечких јединица и вредне педагошке библиотеке и поклон библиотека Грозданке Гојков са преко 2000 књига. Радно време библиотеке и читаонице истакнуто је на улазу (8:00–20:00).

6.4. Научно-истраживачки рад

Висока школа осмишљава, припрема и реализује научноистраживачке, стручне и друге врсте програма, као и националне и међународне пројекте и утврђује поступак и критеријуме за систематско праћење и оцењивање обима и квалитета научноистраживачког рада наставног особља.

Садржај и резултати научноистраживачког, уметничког и стручног рада установе усклађени су са циљевима високошколске установе и са националним и европским циљевима и стандардима високог образовања, а односе се на осмишљавање и реализацију научноистраживачких пројеката у области образовања и васпитања, између осталог и на организацију тематских округлих столова посвећених даровитости и објављивање зборника радова изложених на округлим столовима.

Знања до којих високошколска установа долази спровођењем научноистраживачког и уметничког рада укључују се у наставни процес. У складу с тим, у току претходних школских година висока школа је подржавала више програма стручног усавршавања акредитованих од стране Завода за унапређивање васпитања и образовања: *Оцењивање у функцији развоја аутономије ученика, Педагошке компетенције наставника из угла друштва знања, Когнитивни стил у функцији индивидуализације наставе, Едукација за идентификацију и рад са даровитом децом, Модели професионалног развоја наставника, Методе и технике развијања стваралства и др.*, а у циклусу за 2016/18. годину актуелни су следећи програми: *Физичком активношћу против вршњачког насиља, Унапређивање писменог изражавања ученика са ортографског аспекта и Таксономија у функцији оцењивања.*

Висока школа подстиче и обезбеђује услове наставном особљу да се активно бави научноистраживачким, уметничким и стручним радом и да што чешће објављује резултате тог

рада и подстиче учешће на научним и стручним скуповима у земљи и иностранству. Наставници Високе школе укључени су у реализацију пројеката које подржава Министарство просвете и науке.

Висока школа обавља и подстиче издавачку делатност у складу са својим могућностима (континуирано од 1994. године издато је до сада више од 160 публикација – монографија, књига, уџбеника, практикума, зборника).

Научно-истраживачке активности у току школске 2014/15. године

Када говоримо о међународним пројектима, треба напоменути да је у току 2014/15. године кроз радионице, предавања и објављивање билтена почела и реализација Жан Моне пројекта у сарадњи са Универзитетом „Јоан Славич” из Темишвара, који је носилац пројекта. Назив пројекта је *EU-compliant methods for youth inclusion into labor market: know-how transfer to Non-EU states*, који је одобрен у оквиру ЕРАЗМУС+ програма *Jean Monnet*. Током претходне академске године Висока школа је створила услове за још један облик укључивања у Еразмус+ програм. Наиме, потписивањем уговора са Универзитетом у Араду, Висока школа је обезбедила учешће у Еразмус+ програму размене наставника и студената, у облику краћег студијског боравка професора и једносеместралног студентског боравка, похађања наставе и полагања испита на Факултету за образовне науке и социјалну заштиту Универзитета „Аурел Влајку” у Араду (Румунија) у првом семестру 2015/16. године. Крајем 2014/15. године урађена је компарација наставних планова и програма две високошколске институције и извршена селекција 2 студента 3. године који ће бити укључени у програм размене. У складу са чињеницом да је Висока школа у Вршцу јединствена високошколска установа у региону у којој се настава одвија и на ромском језику, тим Школе био је у току протекле академске године укључен у осмишљавање и разраду још једног предлога међународног пројекта. Ради се о пројекту чији је назив *Pre – and Elementary Schooling of Roma: Fostering opportunities for greater attainment and early school leaving reduction* (Предшколско и основношколско образовање Рома – јачање прилика за већу укљученост и смањење раног напуштања школовања – РОМЕД), на којем је предвиђено да Висока школа буде један од партнера, поред *AgroInvest Foundation Serbia/Presence of World Vision in Serbia*, носиоца пројекта и удружења *Webin* из Београда и *Pralune* из Пирота. Пројекат је осмишљен у оквиру ИПА програма и на евалуацији је у оквиру линије *Europe Aid/135-483/DD/ACT/RS-2 Support to the social inclusion of the most vulnerable groups, including Roma, through more diversified community-based social services*. У складу са активностима обухваћеним горенаведеним Темпус пројектом, настављено је и ангажовања професора и студената на трагању за иновативним методама и дидактичким моделима учења који подстичу еманципаторни однос према учењу. Ово је питање посебно значајно јер се последњих година запажа опадање образовне основе новоуписаних студената што изискује доста времена и труда да се студенти уведу у студије, читање литературе, израду писаних радова, припрему за испите и др. Иновативни потенцијали метода на високошколској настави били су и у претходним годинама једна од упоришних тачака којима се настојао подстаћи потенцијал студената и постићи критички и конструктиван однос према усвајању знања, те се пажња професора и студената и даље усмерава у том правцу, дакле, настоје се примењивати нови дидактички приступи усвајању садржаја и формирању нових компетенција, како би се јачао еманципаторни потенцијал и аутономија студената, учењем кроз интеракцију и критички однос према садржајима учења. У складу са интенцијама које су у основи поменутих настојања је и јачање мотивационих и когнитивних аспеката, као и намере да се у високошколској настави подстакне саморефлективно, самовођено учење студената и подржи слобода деловања личности по узору на савремене филозофске дискусије које воде ка стварању компетенција очекиваних у радном и друштвеном контексту данас, те је на Високој школи у току академске 2014/15. године реализован пројекат: *Иновирање наставних садржаја и метода: анализа и могућност интервенције* (руководилац проф. др Грозданка Гојков). Поред овог изузетно 7 значајног пројекта који је комплементаран актуелном Темпус пројекту, Висока школа је у току 2014/15. године реализовала два научна пројекта, које је кроз суфинансирање краткорочних пројеката од посебног интереса за одрживи развој у АП Војводини подржао Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој: *Истраживање ставова васпитача и родитеља о значају активности у функцији спречавања вршњачког насиља деце* (број пројекта: 114-451-1653/2014, руководилац доц. др Тања Недимовић и *Развијање музичких способности деце у Војводини у функцији изградње здраве личности и толерантних међуљудских односа* (број пројекта: 114-451- 3441/2014, руководилац др Еуђен Чинч). У току 2014/15. године одобрен је још један овакав пројекат у суорганизацији са Филозофским факултетом у Новом Саду, чија реализација

је у току: Развијање програма препознавања и превенције вршњачког насиља у основним школама (број пројекта: 114-451-138/2015, руководилац на Високој школи доц. др Тања Тедимовић). Уз ова три научна пројекта, Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој подржао је кроз суфинансирање образовних програма/пројеката установа високог образовања чији је оснивач АП Војводина још 3 пројекта Високе школе који су реализовани у току академске 2014/15. године, а чији извештаји су саставни део овог извештаја. Ради се о следећим пројектима: *Активирај себе и друге – мисли здраво уз физичку активност* (број пројекта: 114-451-2057/2014, руководилац др Наташа Стурза Милић), *Припрема прославе осам деценија школовања учитеља и васпитача на румунском језику у Вршцу* (број пројекта: 114-451-2056/2014, руководилац др Еуђен Чинч) и *Подришка радионици студената на ромском језику за идентификацију даровитости* (број пројекта: 114-451-2054/2014, руководилац др Еуђен Чинч).

У сарадњи са удружењем Истраживачко-едукативни центар као главним носиоцем, Висока школа је у току академске 2014/15. године реализовала два пројекта. Први, под називом *Подришка међународном истраживачком центру за музичку даровитост деце предшколског и раног школског узраста* омогућио је заједничко учешће студената, пре свега будућих васпитача и учитеља (студената високих васпитачких школа и учитељских факултета) из Србије, родитеља као и студената Факултета музичке уметности из Темишвара (Румунија), с једне стране, као и компетентних ментора, стручњака и професора који се више година баве проучавањем феномена даровитости и њене ране идентификације, с друге. Пројекат је финансиран од стране Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој кроз Конкурс за суфинансирање програма / пројеката у области науке и технолошког развоја невладиних организација у АПВ (руководилац др Еуђен Чинч). Други пројекат се звао *Савремени и традиционални модел очувања националног идентитета код младих/студената* и имао је за циљ успостављање трајне и вишеструке културне комуникације између младих припадника етничких заједница из вршачког региона и младих припадника етничких заједница у румунском делу Баната у функцији проналажења заједничких модела очувања националног идентитета. Поред сопствених средстава, пројекат је реализован кроз суфинансирање од стране Општине Вршац (кроз Конкурс за суфинансирање пројеката/програма националних мањина у области културе, образовања и обавештавања у општини Вршац, као и Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој (кроз Конкурс за суфинансирање програма/пројеката у области високог образовања удружење студената и невладиних организација у АПВ), руководилац др Еуђен Чинч. Остварење захтева за подизањем квалитета наставе, тј. усвајање квалитетнијих знања, умења и вештина од стране студената подразумева високе научне и стручне компетенције наставног кадра, те је и ово био један од аспеката који је допринио поменутој синергији напора на подизању квалитета студија, односно већем нивоу компетенција. Тако је уложен велики труд наставника на праћењу актуелних збивања на пољима за које су они појединачно, а и Школа као институција акредитовани, а налази истраживања и рефлексивна саопштавани су, проверавани и вредновани учешћем наставника на научним скуповима у земљи и иностранству, учешћем у пројектима који се организују од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој, Покрајинског секретаријата за образовање, управу и националне мањине, у оквиру Школе, или других институција.

Појединачна учешћа наставника на научним и стручним скуповима у земљи и иностранству, бројна су и сведоче о интензивном ангажовању наставника у научно-истраживачком и стручном сегменту њиховог рада. Оно што се истиче као посебно значајно то је да су три рада објављена у часописима на *Thomson Science Citation Index* листи, као и да су одређени професори Школе у протеклој академској години учествовали на иностраним конференцијама као уводничари по позиву. Научно-истраживачки рад наставника свакако се односи на објављене књиге, монографије, научне и стручне радове које су наставници школе објавили у претходном једногодишњем периоду (124 наслова).

На Високој школи у току академске 2014/15. године одвијала су се два комплементарна пројекта: *Подизање квалитета стратегија поучавања и учења даровитих студената* (број пројекта: 114-451-3448/2013-04; руководилац проф. др Грозданка Гојков) и *Дидактичке стратегије у функцији развоја истраживачког и стваралачког учења и поучавања* (руководилац проф. др Александар Стојановић).

Први наведени пројекат подржан је од стране *Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој* у Новом Саду и њиме се развијао интензиван сараднички однос између наставника као ментора и даровитих студената. Уз њега, *Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој* подржао је још 4 пројекта Високе школе који су реализовани у току академске 2014/15. године. Ради се о следећим пројектима:

- *Акциона компетентност васпитача – студентска перспектива* (број пројекта: 114-451-4958/2013-05; руководилац проф. др Грозданка Гојков),
- *Унапређење услова студирања студената ромске националности* (број пројекта: 114-451-4955/2013-04; руководилац доц. др Јелена Пртљага),
- *Унапређујмо компетенције, будимо бољи васпитачи* (број пројекта: 114-451-4954/2013-05; руководилац доц. др Тања Недимовић),
- *Стицање компетенција студената за примену концепта уметничког конструкта у инклузивном раду са децом* (број пројекта: 114-451-1052/2014-04; руководилац др Еуђен Чинч), у сарадњи са удружењем *Истраживачко-едукативни центар*.
- Пројекат *Компетенције учитеља за идентификацију и рад са даровитом децом* (руководилац др Наташа Стурза Милић), који је подржао *Покрајински секретаријат за образовање, управу и националне заједнице* у Новом Саду.

Из претходног кратког описа може се констатовати да Школа настоји да оствари настојања зацртана истраживачким стратегијама и циљевима, које је формулисала у складу са стратешком оријентацијом установе и националном стратегијом. Ресурси за остварење поменутих пројеката су, ако се даље у подацима види обезбеђени и одговарају нормативима. Ово се да јасно уочити у подацима који се даље дају, а који се односе на број пројеката у које су укључени наставници (8, од чега је 7 домаћих и 1 иностани) и објављених научних радова у ***Прегледу научно-истраживачких резултата у претходној школској години према критеријумима Министарства*** (део који се односи на **Квалитет рада Школе**).

У анализама и извештајима стручних тела Школе налази се да се пуна пажња посвећује интегрисаности истраживачких метода и резултата истраживања на различите начине у рад са студентима, који се укључују и у истраживачке пројекте. Значајна је напомена да су наставници у 2014/15. години објавили 8 радова у реномираним часописима са *SCI* индексацијом, што је подржано од стране Школе (обезбеђен превод), а помаже се и докторантима у виду набавке литературе, превода, *SPSS* обуке за статистичке анализе и сл.

Избор у звања наставника и сарадника врши се у складу са критеријумима који се односе на научно истраживачки и наставни рад, а при том се поштују препоруке Националног савета за високо образовање.

При утврђивању листе ментора за дипломске и специјалистичке радове води се рачуна о компетенцијама ментора, односно утврђеним критеријумима.

Професори Високе школе су и чланови тимова који реализују пројекте подржане од стране Министарства науке и технолошког развоја Републике Србије: Педагошки плурализам као основа стратегије образовања, бр. 179036 (2011–2014) – проф. др Г. Гојков, проф. др Р. Грандић и доц. др А. Стојановић; Квалитет образовног система Србије у европском контексту, бр. 179010 (2011–2014) – проф. др Г. Гојков.

Проф. др Грозданка Гојков је у више наврата у току прошле академске године држала предавања као *визитинг професор* на иностраним универзитетима. Професори Високе школе били су у претходном периоду и чланови издавачких савета иностраних часописа (*Educata plus* и *Agora*, часописи у издању Универзитета Аурел Влајку, Арад; *Seps ŽURNAL*, часопис Педагошког факултета из Љубљане – Словенија; *Педагогика*, електронски журнал који издаје Словеначко педагошко друштво и Словачка академија наука).

Академик проф. др Грозданка Гојков промовисана је у звање почасног доктора (*honoris causa*) на Универзитету „Аурел Влајку” из Арада (Румунија), 04. новембра 2010, а исто звање доделио јој је 2015. год. и Универзитет „Св. Климент Охридски” у Битоли, Македонија, за изузетан допринос у области педагогије. Проф. др Рајку Ђурићу уручена је награда Института за културу у Мадриду, а 01. септембра 2011. године проф. др Рајко Ђурић изабран је за председника Интернационалне ромске академије уметности и наука.

Научно истраживачки рад подржан је сарадњом Школе и других високошколских институција о чему говори више индикатора:

- заједнички истраживачки пројекти (Универзитет Аурел Влајку – Арад, Румунија; укључени и студенти);
- инострани ментори за радове у часопису *Истраживања у педагогији*, који је у су издаваштву Школе и Српске академије образовања Београд и који је на мониторингу *Thompson Reutersa*, а на листи Министарства просвете, науке и технолошког развоја у категорији M52;
- организовање 20. међународног научног скупа **20. округлог стола** 27. 6. 2014. на тему „Даровитост и креативност – развојна перспектива креативне перформансе”; суорганизаори овогодишње међународне конференције су Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” из Вршца, Западни универзитет „Аурел

Влајку” из Арада, Румунија, Педагошки факултет Универзитета „Св. Климент Охридски” из Битоле, Македонија и Педагошки факултет Универзитета из Љубљане, Словенија. Тема Округлог стола „Развојна перспектива креативне перформансе” окупила је више од педесет научника, истраживача и стучњака из Србије, Данске, Румуније, Словеније, Македоније, Хрватске, Босне и Херцеговине, Русије... Конференцији су присуствовали и студенти Високе школе, а уводна предавања на конференцији одржали су доцент др Влад Петре Главчану, са Универзитета у Алборгу у Данској (презентација теме: Процена креативности: од мерења до интервенције) и доцент др Алина Роман, декан Факултета за образовање, психологију и социјални рад, Универзитета „Аурел Влајку” из Арада у Румунији (презентација теме: Импликације емоционалне интелигенције и креативности у формирању просоцијалног понашања). Научни скуп је одржан у хотелу Вила Брег и финансијски је подржан од стране Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој, а реализацији конференције је допринела и Општина Вршац. Зборник резимеа са 20. округлог стола је доступан и у електронском издању.

У складу са протоколом о сарадњи, потписаним у мају ове године, представници Високе школе посетили су крајем новембра (26. 11. 2014. године) Државни универзитет „Ефтимие Мургу” из Решице (рум. Universitatea "Eftimie Murgu" din Resita). Раније потписаним протоколом, обе институције изразиле су жељу да у будућности заједно реализују пројекте из области образовања и науке и конкуришу код фондова Европске уније:

- представљање књига,
- визитинг професори,
- суиздаваштво,
- међусобно издавање публикација...
-

• Научно-истраживачке активности у току школске 2015/16. и 2016/17. године

У току 2016/17. године завршава се реализација пројекта Хармонизација наставних планова и програма за образовање васпитача у Србији. Ово је трећа и последња година у којој Висока школа, у сарадњи са другим члановима конзорцијума из Србије и Европске уније, реализује амбициозан и сложен пројекат који је изабран за финансирање у оквиру последњег позива TEMPUS програма. Број пројекта је 544141-TEMPUS-1-2013-1-RS-TEMPUS-JPCR i одобрен је у оквиру шестог позива програма Tempus IV. Званични назив пројекта је Harmonization of Preschool Teacher Education Curricula in Serbia, а Висока школа струковних studija за васпитање „Mihailo Palov” је носилац и координатор пројекта. Остали чланови конзорцијума су Високе школе струковних studija за образовање васпитача из Крушевца, Новог Сада и Сремске Mitrovice, удружење Western Balkans Institute из Београда и три партнера из Европске уније: Univerza v Mariboru, Slovenija, EÖTVÖS JÓZSEF FŐISKOLA из Бaje, Мађарска и The Manchester Metropolitan University, Велика Британија. Значајно је напоменути да је, Висока школа, као координатор, обавештена од стране Извршне агенције ЕАСЕА да је средњорочни извештај пројекта одобрен и веома добро оцењен (evaluација извештаја доступна је на: <http://teach.edu.rs/wp-content/uploads/2014/07/Intermediate-Report-approved-sep-2015.pdf>). Након што су циљеви програма успешно испуњени (хармонизација и акредитација хармонизованих студијских програма, јачање капацитета наставног особља, набавка савремене опреме и дидактичког материјала...) у току 2016/17. године настављају се обуке запослених наставника у области тзв. меких вештина (софт скиллс) и предузетничких вештина и, и што је, чини се, најважније, унапређења и осавремењавања методичких компетенција наставника запослених на укљученим високим школама. Пројекат се завршава новембра 2016. године, када ће бити организована Завршна конференција у Новом Саду, након чега следи израда детаљног извештаја који ће бити израђен и послат (са свом неопходном пропратном документацијом) агенцији ЕАСЕА у Бриселу на верификацију.

- Значајно је напоменути да се, паралелно са реализацијом активности на Темпус пројекту, Висока школа у Вршцу наставља своје активности у оквиру програма ERASMUS+ кроз Кључну акцију 1, које отварају могућност мобилности својих студената и професора. Наиме, потписивањем Интеринституционалног споразума са Универзитетом у Араду, Универзитетом у Марибору, Универзитетом у Јашију, Универзитетом у Алба Јулији и Сибиу омогућена је мобилности професора и студената са наведеним институцијама у оба смера, те се очекује и реализација ове двосмерне размене (након спроведених конкурса).

- Када говоримо о међународним пројектима, треба напоменути да се у току 2016/17. године кроз радионице, предавања и објављивање билтена наставља и реализација Жан Моне пројекта у сарадњи са Универзитетом Ioan Slavici из Temišvara, који је носилац пројекта. Назив

projekta je EU-compliant methods for youth inclusion into labor market: know-how transfer to Non-EU states koji je odobren u okviru ERASMUS+ programa Jean Monnet. У новембру 2016. планира се реализација семинара и радионица на Високој школи у Вршцу.

- У току 2016/17. године наставља се реализација још једног међународног пројекта, који представља логичну надоградњу чињенице да је Висока школа у Вршцу јединствена високошколска установа у региону у којој се настава одвија и на ромском језику. Ради се о пројекту чији је назив Pre – and Elementary Schooling of Roma: Fostering opportunities for greater attainment and early school leaving reduction (Predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje Roma – Jačanje prilika za veću uključenost i smanjenje ranog napuštanja školovanja – ROMED), на којем је Висока школа један од партнера, поред AgroInvest Foundation Serbia/Presence of World Vision in Serbia, носиоца пројекта и удружења WebIn из Београда и Pralipe из Пиота. Пројекат је одобрен у оквиру IPA програма у оквиру линије EuropeAid/135-483/DD/ACT/RS-2 Support to the social inclusion of the most vulnerable groups, including Roma, through more diversified community-based social services. Партнерска улога Високе школе огледа се у анализи постојећег стања, планова и програма који се реализују у општинама које пројекат обухвата, чији резултати ће бити објављени у виду извештаја, изрази двојезичног приручника за васпитаче, менторству студената, организацији обуке за васпитаче и студенте, будуће васпитаче, организацији боравка студената који похађају наставу на ромском у предшколским установама у општинама обухваћеним пројектом.

- У складу са дугом традицијом бављења даровитошћу и креативношћу (већ 22 године) Висока школа наставља у току 2016/17 године још један пројекат међународне сарадње у оквиру програма IPA Cross-Border Cooperation Programme. Назив пројекта је Smart Children Network (MIS-ETC code 1286), а Висока школа је један од партнера. Носилац пројекта је Предшколска установа из Панчева, а партнер из Румуније је Предшколска установа из Решице. Експертска улога Високе школе огледа се у реализацији истраживања које треба да верификује методе рада са предшколском децом које подстичу креативну продукцију (НТЦ програм), а које се спроводе са обе стране границе у два вртића. Поред тога, студенти високе школе, као будући васпитачи, биће укључени у обуке за рад према НТЦ програму. Реализација пројекта почела је у марту 2016. године, а пројекат ће трајати до краја године.

- У складу са активностима обухваћеним горенаведеним пројектом, наставиће се и ангажовања професора и студената на трагању за иновативним методама и дидактичким моделима учења који подстичу еманципаторни однос према учењу и подижу квалитет рада Школе, као и јачање потенцијала Високе школе за пројектни менаџмент, који подразумева праћење позива, конципирање, аплицирање за подршку, као и реализацију различитих типова пројеката. У том смислу планира се осмишљавање научних и образованих пројеката и програма, као и јачање активности међународне сарадње, којима ће се посвећивати наставници и студенти Високе школе, а за које се, уколико се препознају као квалитетни, очекује подршка Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој. Сходно томе, у сарадњи са Истраживачко-едукативним центром и Студентском парламентом, Висока школа ће аплицирати са предлозима пројеката на конкурсима који се буду отварали и у току 2016/17. године.

- Значајно је напоменути да се и ове, као и претходних година, очекује реализација семинара за стручно усавршавање наставника за које је Висока школа акредитовала код Завода за унапређивање васпитања и образовања. Исто тако, планира се и организација Округлог стола о даровитима, који ће ове године бити 23. по реду.

- За остварење захтева за подизањем квалитета наставе непходно је развијати кадровске потенцијале високошколске институције, те ће се наставити са подстицањем наставника за научно-истраживачки рад и професионално усавршавање, учешће на научним и стручним скуповима, у домаћим и међународним пројектима, као и пројектима који се организују у оквиру Школе, или друге институције. При томе, наставниће се и са континуираним вредновањем наставног кадра, чији резултати ће свакако указати на слабе тачке и смер унапређења рада како наставног кадра уопште, тако и појединачних наставника. Без висококомпетентних наставника нема подизања квалитета наставе, те се ово сматра једним од приоритетних задатака којим би се могао остварити наведени захтев. У циљу развоја новог наставног кадра, а на препоруку која је уследила након надзора просветне инспекције Покрајинског секретара за науку и технолошки развој, на Високој школи у Вршцу ће 2016/17. године бити ангажована шест сарадника у настави, односно асистената (енглески језик, вокално-инструментални практикум и хор, педагогија, ромски језик и књижевност и психологија).

- Оно што препоручује једну високошколску институцију у погледу квалитета односи се на међународну сарадњу, организацију научних скупова, издавачку делатност и реализацију пројеката. Висока школа је и до сада неговала сва четири наведена аспекта квалитета и у том смислу може се само наставити и развијати већ добро устоличена пракса. При томе се планира

интензивирање праћење позива за достављање пројеката на нивоу локалне самоуправе, покрајине, републике, али и европских фондова, и, наравно, осмишљавање што квалитетнијих предлога пројеката, чија селекција и реализација ће бити вишеструко корисна за развој институције и њених наставника и студената. Важно је напоменути да је већ завршена израда предлога пројекта у оквиру новог позива IPA програма у партнерству са Универзитетом De Vest iz Temišvara – In Situ and Online Educational for a Cultural Valorization of Local Communities through Banat Crafted Heritage (BACH), чија коначна се, након што је прошао прву фазу евалуације, очекује у наредном периоду.

- Код развоја издавачке делатности Високе школе, посебна пажња, поред објављивања одређеног броја монографија, уџбеника и приручника, посвећиваће се редовном излажењу и унапређењу часописа Истраживања у педагогији који школа издаје већ шест година и привлачењу што већег броја квалитетних радова из земље и иностранства. Значајни напори који се перманентно улажу у уређивање и објављивање часописа водили су његовом препознавању у академској заједници у земљи и у региону и резултирали су увођењем часописа у неколико постојећих база научних часописа (EBSCO, COBISS (RS), Scientific Indexing Service, Scholar Steer, Academic keys, Electronic Journals Library, SCIndex, CrossRef). Часопис је архивиран и у Матици српској и у Националној библиотеци. У том смислу је значајно напоменути да је наведени часопис и даље на мониторингу код више база научних часописа (Thomson Reuters, Scopus ProQuest, IndexCopernicus, Digital Commons Network, DOAJ Directory of Open Access Journals), чији резултати се очекују у наредном периоду.

- Поред наведених, у смернице овогодишњих настојања убрајају се, свакако, и подршка раду студентног парламента, тешња и интензивнија сарадња са студентима, њихово укључивање у ваннаставне активности и пројекте које се у Школи реализују. При томе, подразумева се и праћење квалитета остваривања акредитованих студијских програма, брига о материјалним и хигијенским условима рада и др. У том смислу би требало напоменути да се у току ове школске године планира наставак замене прозора, уређење архивског простора Високе школе и реконструкција великог амфитеатра (уколико се одобри предлог горенаведеног IPA пројекат).

7. ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА СТУДИЈА

7.1. Увођење, праћење и унапређивање стандарда квалитета

На Високој школи сви релевантни фактори континуирано ће бити ангажовани у обезбеђивању квалитета студија, у складу са **Акционим планом**. Краткорочно и дугорочно планирање стручних, образовних и научно-истраживачких активности на Високој школи вршиће се на основу анализе значајних чинилаца и на основу континуираног прикупљања битних података.

Контрола квалитета наслањаће се на конкретне и проверљиве елементе рада високошколске установе.

Области обезбеђења квалитета који се прате су:

- студијски програми – вршиће се самовредновање студијских програма, њихове усклађености са мисијом Школе и претпостављеним исходима, као и самовредновање њихових садржаја, реализације, савремености и прилагођености потребама тржишта рада.
- настава – континуирано ће се пратити реализација и квалитет извођења наставе, савременост њених метода, оптерећеност студената, ефикасност студија (односно уписаних студената и дипломираних), као и пролазност на појединачним предметима. Трудићемо се да добијемо повратне информације од бивших студената и њихових послодаваца (о томе колико су стечена знања и вештине током студирања примењива и корисна), о савремености програма и усклађености са европским стандардима у одговарајућој области и др. Школа ће посебно пратити: квалитет извођења наставе, спровођење испита, успешност студирања у целини и у оквиру појединачних предмета, квалитет појединачних уџбеника, број наставника и сарадника и студената по групама, просторне капацитете и опремљеност, како изгледају процедуре, да ли су ефикасне и правичне (нпр. Процедура за жалбу поводом оцене). Учешће студената у поступцима осигурања квалитета биће неизоставно, будући да су они најзаинтересованији да добију квалитетно образовање са којим ће моћи квалитетно да обављају послове за које се школују.
- научни, стручни и уметнички рад наставника – њихов обим и квалитет ће се процењивати на основу књига и радова објављених у научној и стручној периодици, учешћу на домаћим и међународним научним и стручним скуповима, као и на основу јавних извођења дела, изложби и других јавних стручних и уметничких наступа. Посебно значајан сегмент ће бити остваривање међународне сарадње кроз реализацију заједничких истраживања, пројеката, размену наставника, сарадника и студената.
- вредновање студената – студенти ће приликом уписа на прву годину студија бити бирани на основу успеха у средњој школи и резултата на квалификационом и пријемном испиту. У току студирања, посебно ће се пратити и анализирати (на седницама катедри, Наставног већа, Савета школе и Студентском парламенту) пролазност студената, просечна оцена по предметима, примереност оцењивања предвиђеном оптерећењу студената. Комисија за обезбеђење квалитета анализираће резултате и након тога, подносити извештаје о резултатима студентског вредновања Наставном већу. Такође, Комисија за обезбеђење квалитета анализираће резултате и поднети извештај о резултатима студентског вредновања представницима Студентског парламента, катедрама, Наставном већу. Сви подаци добијени у процесу провере квалитета биће јавни и доступни свим заинтересованима са Високе школе (видљиво су истакнути на огласним таблама, и на сајту). Резултати процене користиће се у оквиру мера за повећање квалитета. У складу са документом *Стратегија обезбеђења квалитета* редовно ће се разматрати процедуре и мере у случају сувише ниске пролазности по предметима, програмима, годинама, као и у случају неправилности у оцењивању, слабог рада стручних служби и сл.
- уџбеници и литература – квалитет уџбеника биће регулисан *Правилником о уџбеницима*. Тежиће се ка постизању високих критеријума за издавачку делатност (монографија, уџбеника, приручника) наставника и сарадника, који су усклађени са

националним и међународним стандардима. Посебно нагласак ће бити на значају сталне набавке уџбеника за библиотеку Школе.

- технички и материјални ресурси – тежиће се ка сталном инвестирању у простор, аудио-визуелну и другу опрему ради достизања оптималних стандарда у тој области остварења Мисије и наставних програма школе. Такође, квалитет простора и техничке опреме континуирано ће се контролисати у складу са законима који регулишу ову област (усвојеним правилницима).
- ненаставна подршка – континуирано ће се пратити и оцењивати ненаставна подршка у остварењу плана и програма и Мисије Школе.

Комисија за обезбеђење квалитета редовно ће се састајати и разматрати примену стандарда за унапређење квалитета студијских програма. Активно учешће у Комисији имаће и студенти. У остваривање квалитета студијског програма укључиваће се сви запослени на Високој школи струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” у Вршцу.

Висока школа је успоставила структуру за обезбеђење квалитета коју ће перманентно изграђивати и унапређивати. Статутом Високе школе утврђују се послови и задаци наставника, сарадника, студената, стручних органа и катедри. На Високој школи је оформљена Комисија за обезбеђење квалитета у доношењу и спровођењу стратегије, стандарда и поступака за обезбеђење квалитета. Комисија је формирана из редова наставника, сарадника, ненаставног особља и студената. Имајући на уму да се ради о изузетно сложеној појави која се састоји из великог броја релевантних чинилаца, праћење и унапређивање квалитета рада Високе школе биће схваћено као процес који се, свакако, не може ограничити само на рад Комисије за обезбеђење квалитета, иако се њен значај, као регулаторног, евалуацијског и саветодавног тела, не доводи у питање. Овде се, пре свега, мисли на свеукупне напоре Високе школе, који су претходних година уложени у обезбеђивање што квалитетнијег наставног кадра, подршку њиховог научног и стручног усавршавања, као и њихово укључивање у пројекте које подржава Министарство за науку и Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој, унапређивање материјалних услова у школи, осавремењивање библиотечког фонда, чињеницу да Висока школа као институција реализује три програма стручног усавршавања радника у образовању акредитованих од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања, да је школа носилац ТЕМПУС пројекта *Хармонизација курикулума за образовање васпитача у Србији*, подржаног и финансираног од стране Европске уније (број пројекта је 544141-ТЕМПУС-1-2013-1-РС-ТЕМПУС), који се завршава 2016. године, као и учешће у Еразмус + пројектима.

О нивоу квалитета рада Високе школе несумњиво сведочи и чињеница да је Висока школа препозната као институција у којој се настава реализује на српском, румунском и ромском језику. Појава образовања васпитача на ромском језику на високошколском нивоу је јединствена и за прилике Европске уније.

На Високој школи струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” посебно се пратити квалитет извођења наставе, спровођење испита, успешност студирања у целини и у оквиру појединачних предмета, квалитет појединачних уџбеника, квалитет наставног кадра, број наставника и сарадника и студената по групама, просторни капацитети и опремљеност, како изгледају процедуре, да ли су ефикасне и правичне, ефикасност студија (однос уписаних студената и дипломираних), као и пролазност на појединачним предметима. Комисија за контролу квалитета ће прикупљати повратне информације од садашњих и дипломираних студената, као и њихових послодаваца (о томе колико су стечена знања и вештине током студирања примењиве и корисне), провераваће савременост програма и усклађеност са европским стандардима у одговарајућој области.

Учешће студената у поступцима осигурања квалитета ће бити неизоставно јер су они најзаинтересованији да добију квалитетно образовање са којим ће моћи квалитетно да обављају послове за које се школују. Њихова улога је двострука – поред тога што ће њихова мишљења бити обухваћена анкетама које се на Високој школи спроводе и представљају основу за увођење мера које се оцене као неопходне, студенти ће учествовати у доношењу одлука о мерама које се предузимају за унапређење квалитета. Резултати студентског вредновања користиле се за редовно праћење и контролу квалитета наставног процеса и биће инкорпорирани у креирање опште политике у области обезбеђења и унапређења квалитета.

Студентско вредновање спроводиће се путем анонимних писмених упитника, у складу са Акционим планом. Анкетирање ће се спроводити на укупном или пригодном узорку студената Високе школе. Упитници ће се односити на педагошки рад сваког наставника за сваки предмет који предаје, квалитет наставног процеса и друге чиниоце релевантне за обезбеђивање квалитета и спроводиће се са студентима прве, друге и треће године, као и са дипломираним студентима. Поред тога, спроводиће се и самоевалуација од стране наставног особља.

7.2. Планирање и контрола квалитета

Висока школа струковних студија за васпитаче усвојила је Стратегију обезбеђивања квалитета која је на сајту доступна јавности. Статутом школе је у оквиру послова и задатака свих субјеката који су задужени за осигурање квалитета одређено и доношење и спровођење стратегије, стандарда и поступака за обезбеђивање квалитета.

Субјекти обезбеђења квалитета су сви запослени у Школи и студенти. Они раде на обезбеђењу квалитета кроз одговарајућа тела.

Субјекти обезбеђења квалитета су:

1. Комисија за обезбеђивање квалитета;
2. Наставно веће;
3. Катедре;
4. Ненаставно особље;
5. Студентски парламент итд.

Комисију за обезбеђење квалитета чине запослени из редова наставног и ненаставног кадра: доц. др Јелена Пртљага, директорка школе, проф. др Александар Стојановић, доц. др Тања Недимовић, др Наташа Стурза Милић, др Еуђен Чинч, Биљана Вујасин, наставник практичне наставе, Адријан Божин, наставник практичне наставе, Зоран Марјанов, референт за студентска питања. Такође, чланови Комисије су и два представника студената – Алекса Урошев и Андреа Аврамовић.

Наведена Комисија донела је основне смернице за Стандарде и поступке и учинила их јавно доступним наставницима и студентима Високе школе. Планирана стратегија и поступци односе се на будући трогодишњи период, при чему смо свесни да ће се неке активности циклично понављати у свакој новој школској години која је пред нама. Такође, неке од планираних активности ће бити склоне модификацији и прилагођаваће се условима и могућностима Високе школе.

Овим **акционим планом** се предвиђају поступци и мере за све области обезбеђења квалитета, затим, субјекти који учествују у спровођењу поступака и оквирни термини за њихово спровођење.

Акциони план

Стандард	Активност	Рок	Субјекти
1.	Периодично преиспитивање и унапређивање стратегије обезбеђивања квалитета	једном у току године	Комисија за квалитет (др Е. Чинч), Наставно веће
	Периодично преиспитивање и унапређивање акционог плана за спровођење стратегије	једном у току године	Комисија за квалитет (др Е. Чинч), Наставно веће, директор, катедре
2.	Периодично преиспитивање усвојеног плана рада и процедура за праћење и унапређење квалитета високошколске установе у оквиру стандарда квалитета	01. децембар	Комисија за квалитет (др Н. Стурза Милић), Наставно веће, директор, катедре
	Сачињавање и усвајање годишњег извештаја о раду Комисије за обезбеђивање квалитета	01. децембар	Комисија за квалитет (др Н. Стурза Милић), директор, Наставно веће, катедре
3.	Усвајање документа о анализи резултата анкета са пратећим превентивним и корективним мерама	01. децембар	Комисија за квалитет (др Т. Недимовић), Наставно веће, катедре
4.	Спровођење анкете студената о процени услова и организације студијског програма, анализа и усвајање превентивних и корективних мера	за студенте прве и друге године – фебруар и октобар; за студенте треће године – фебруар и јун	Комисија за квалитет (др Т. Недимовић), директор, Наставно веће, студенти

	Спровођење упитника за самопроцену компетенција дипломираних студената, анализа резултата, усвајање превентивних и корективних мера	током целе године	Комисија за квалитет, (др Т. Недимовић) директор, Наставно веће, студенти
	Спровођење анкете о квалитету дипломираних студената код послодаваца, анализа резултата, усвајање превентивних и корективних мера	једном у три године	комисија за квалитет (др Т. Недимовић), директор, Наставно веће, студенти, васпитачи, директори вртића
	Анализа успешности студената	једном у три године	Комисија за квалитет (др Т. Недимовић), директор, Наставно веће, студенти
5.	Утврђивање школског календара рада	15. септембар	директор школе (организује израду), Наставно веће (разматра и усваја календар рада)
	Утврђивање распореда наставе и вежби	пре почетка школске године – 15. септембар, на почетку пролећног семестра – 1. фебруар	наставник задужен за распоред (др А. Стојановић), директор, Наставно веће (разматра распоред), Комисија за квалитет, студенти (Судентски парламент)
	Спровођење упитника за самоевалуацију радног оптерећења студената, анализа резултата, усвајање превентивних и корективних мера	за студенте прве и друге године – фебруар и октобар; за студенте треће године – фебруар и јун	Комисија за квалитет (др А. Стојановић), директор, Наставно веће, студенти
	Спровођење упитника за наставничку евалуацију наставе, анализа резултата, усвајање превентивних и корективних мера	мај	Комисија за квалитет (др А. Стојановић), директор, Наставно веће, студенти
	Анализа плана наставе и планова рада на појединачним предметима, поштовања календара и распореда наставе и усвајање превентивних и корективних мера	јануар	катедре, Наставно веће, директор, студенти
6.	Анализа квалитета научно-истраживачког уметничког и стручног рада и усвајање превентивних и корективних мера	15. октобар	наставници, катедре, Комисија за квалитет (др Ј. Пртљага) директор, Наставно веће
	Планирање нових наслова издавачке делатности	на почетку школске године	Комисија за издавачку делатност, директор школе, Наставно веће, комисија за квалитет (др Ј. Пртљага)
7.	Анализирање квалитета као и потреба за наставним кадром школе	на почетку школске године	Комисија за квалитет (др А. Стојановић), директор, катедре, студенти
	Спровођење упитника за вредновање педагошког рада наставника и рада ненаставног особља, анализа резултата, усвајање превентивних и корективних мера	за студенте прве и друге године – фебруар и октобар; за студенте треће	Комисија за квалитет (др А. Стојановић), директор, наставно веће, студенти

		године – фебруар и јун	
8.	Анализа и оцена од стране предшколских установа у којима су студенти обављали педагошку праксу	јануар или мај	наставници и сарадници, организатор педагошке праксе, Комисија за квалитет (др Н. Стурза Милић), директор предшколске установе, васпитачи, студенти

8. СТУДЕНТИ

8.1. Упис студената на основне и специјалистичке студије

Упис кандидата на програме основних и специјалистичких струковних студија врши се на основу јавног Конкурса који расписује Висока школа, а који се благовремено објављује у средствима јавног информисања, на сајту и на огласним таблама Високе школе. Конкурс садржи све релевантне информације у вези са критеријумима пријављивања на конкурс и полагања пријемног испита.

Упис на основне студије

Број студената који се уписује на студијски програм на основним струковним студијама – Васпитач деце предшколског узраста утврђује Савет Високе школе, на предлог Наставног већа, имајући у виду одобрене квоте, расположиве просторне и кадровске могућности Високе школе.

Статут Високе школе, Правилник о упису на студијске програме и Правилник о полагању пријемног испита прецизно дефинишу процедуру пријема и уписа кандидата на програм основних и специјалистичких струковних студија.

Трајање конкурсних рокова за упис студената и термине полагања пријемног испита утврђује Наставно веће Високе школе, и они се благовремено објављују у средствима јавног информисања, на сајту и огласној табли Високе школе. Упис кандидата спроводи Комисија за пријем студената, коју именује директор Високе школе, на предлог Наставног већа.

Да би кандидат конкурисао за упис на прву годину основних струковних студија треба да има завршено средњешколско образовање у четворогодишњем трајању. Кандидат долази на пријемни испит у истакнутом термину и са собом доноси идентификациони документ. Пријављени кандидати приступају пријемном испиту који се састоји из: провера способности (физичких, говорних и музичких) које су елиминаторног карактера и 1) полагања теста из матерњег језика и књижевности (српског, румунског и ромског) и 2) теста опште информисаности који обухвата и проверу познавања бонтона.

Редослед кандидата за упис на прву годину студија утврђује се на основу успеха у средњој школи и успеха постигнутог на пријемном испиту из српског, румунског или ромског језика и теста опште информисаности (или, на основу резултата опште матуре за кандидате који су је полагали, када овакав начин полагања почне да се примењује у нашем образовном систему).

На пријемном испиту чланови Комисије за пријем студената проверавају знања, склоности и способности кандидата, а врста знања, склоности и способности које се проверавају при упису, одговарају природи студијског програма Васпитач деце предшколског узраста. Начин провере врсте способности и знања потребне за упис на основне струковне студије у складу је са карактером студијског програма Васпитач деце предшколског узраста и обавља се онако како је наведено у Конкурсу за упис студената. На основу критеријума из конкурса, сачињава се ранг-листа пријављених кандидата. Право уписа на основне струковне студије стиче кандидат који је задовољио проверу физичких, говорних и музичких способности и који је на ранг-листи рангиран у оквиру броја студената предвиђених за упис.

Одмах по окончању уписа, Висока школа јавно објављује ранг-листу кандидата. Кандидати имају право жалбе у року од 3 дана од дана истицања ранг-листе на сајту и на огласној табли Високе школе.

Упис на специјалистичке студије

На Конкурсу за упис на специјалистичке студије – програм *Специјалиста за припремни предшколски програм* могу пријавити сви кандидати који су претходно стекли звање **струковни васпитач**.

Трајање конкурсних рокова за упис студената на специјалистичке студије утврђује Наставно веће Високе школе, и они се благовремено објављују у средствима јавног информисања, на сајту и огласној табли Високе школе. Упис кандидата спроводи Комисија за пријем студената, коју именује директор Високе школе, на предлог Наставног већа.

Утврђивање редоследа кандидата (ранг-листа) формира се на основу просечне оцене свих положених испита на основним студијама.

Приликом пријаве на Конкурс кандидат је у обавези да приложи:

- оверену фотокопију Дипломе о завршеној Високој школи струковних студија за васпитаче или оверену фотокопију Уверења о дипломирању (уколико диплому још није примио);
- оригинал извод из Матичне књиге рођених или венчаних (не старији од 6 месеци, уколико се ради о изводу који је трајан прилаже се оверена фотокопија);
- оверену фотокопију додатка дипломи са Високе школе или уверење о положеним испитима;
- личну карту или пасош на увид. Одмах по окончању уписа, Висока школа јавно објављује ранг-листу кандидата. Кандидати имају право жалбе у року од 3 дана од дана истицања ранг-листе на сајту и на огласној табли Високе школе.

8.2. Оцењивање и напредовање студената

Успешним полагањем испита, похађањем и документовањем педагошке праксе и израдом и одбраном завршног рада студент стиче најмање 180 ЕСП бодова, у складу са студијским програмом Струковни васпитач. Наставним планом је предвиђено да у току једне школске године студент оствари 60 ЕСПБ.

Број ЕСП бодова утврђује се према оптерећењу студената, применом јединствене методологије. Број ЕСПБ сваког појединачног предмета одређен је на основу укупног ангажовања студента, укупног броја часова активне наставе и укупног броја сати активног индивидуалног рада студента. Наставно веће Високе школе седници на којој су присутни и представници студената, усваја број ЕСПБ за све обавезне и изборне предмете на студијском програму, педагошку праксу и завршни рад, водећи рачуна о радном оптерећењу студената у савлађивању истих.

Успешност студента у савлађивању одређеног предмета континуирано се прати током наставе и изражава се поенима. Сваки предмет из студијског програма Струковни васпитач има јасан и објављен начин стицања поена. Испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем испита студент може остварити највише 100 поена.

Предиспитне обавезе су присуство и активност на предавањима и вежбама, колоквијуми, семинарски радови, припреме, практичан рад, вежбе у вртићу и други облици наставе. Предиспитне обавезе се унапред заказују и студенти су благовремено информисани о томе. Минималан број поена које студент може да стекне испуњавањем предиспитних обавеза током наставе је 30, а максималан 70. Начин стицања поена представљен је у спецификацији предмета који чине Књигу предмета, а истакнут је и на сајту Високе школе. Посебно се води рачуна, наравно, у складу са специфичностима и могућностима сваког предмета, да методе оцењивања буду што разноврсније.

Студент полаже испит након одслушаних 15 наставних недеља и консултација са наставницима, ако је испунио све предиспитне обавезе прописане за дати предмет. Испит се полаже писмено и усмено, само писмено или само усмено. Оцена студента је заснована на укупном броју поена које студент стиче извршавањем предиспитних обавеза и полагањем испита, према квалитету стечених знања и вештина. Успех студената на испиту изражава се оценом од 5 (није положио) до 10 (одличан): оцена 5 (до 54 поена); оцена 6 (55–64 поена); оцена 7 (65–74 поена); оцена 8 (75–84) поена; оцена 9 (85–94) и оцена 10 (95–100 поена). Студента на испиту оцењује предметни наставник или испитна комисија. Положен испит је доказ да је студент савладао предвиђени програм предмета и да је способан да усвојена знања користи у пракси.

Детаљне одредбе о испитним роковима и другим организационим елементима за полагање испита утврђене су Статутом Високе школе и другим правним актима, и истакнуте су на огласној табли, информатору и сајту Високе школе.

8.3. Студентски парламент „Јувентас”

На Високој школи у складу са Законом о високом образовању, као главни вид студентског организовања формиран је Студентски парламент „Јувентас”. Студентски парламент је демократско организована заједница која заступа интересе и права студената и залаже се за њихово остваривање. Студентски парламент је орган Високе школе са правима и

обавезама које одређују Закон о високом образовању, Статут Високе школе у Вршцу и Статут студентског парламента в. <http://www.uskolavrsac.edu.rs/wp-content/uploads/2012/09/Statut-Studentskog-parlamenta.pdf>.

Студентски парламент Високе школе је аутономан у свом деловању. Студенти Школеравноправни су без обзира на друштвени статус, старост, националност, језик, расу, држављанство, пол, вероисповест, политичка уверења и било коју другу околност. У сваком сазиву Студентског парламента Високе школе, најмање по један члан мора бити румунске и ромске националне припадности. Деловање Студентског парламента школе је јавно. Седнице представничког тела и органа Студентског парламента су јавне. На седнице представничког тела и органа могу бити посебно позвани директор, референт за студентска питања, секретар и наставници Високешколе, као и представници медија. Изузетке одређује Студентски парламент Високе школе својим актима.

Студентски парламент Високешколе удружује студентске представнике са статусом активних студената, представнике интересних група, са циљем да заступа и остварује интересе студената, уређује питања од заједничког значаја и солидарног задовољавања заједничких потреба у складу са законима и да побољшају студијске и социјалне односе, као и да развијају друге интересне активности студената. Студентски парламент делује у интересу развоја и напретка студија на Високој школи у Вршцу, а пре свега у корист студената. Сваки студент Високе школе у Вршцу има право да бира представнике Студентског парламента. Право да буде биран у Студентски парламент има сваки студент који није дисциплински кажњаван на Високој школи, односно који није кривично или прекршајноправоснажно осуђиван.

Студентски парламент Високе школе у Вршцу залаже се да са осталим студентским организацијама, чланицама Студентске конференције академија струковних студија Србије, омогући што боље услове за рад и сарадњу. Такође, залаже се за сарадњу и са другим локалним, регионалним и међународним формама удруживања студената. Студентски парламент Високе школе обавезује се да ће поштовати све обавезе према Студентској конференцији академија струковних студија Србије.

Студентски парламент Високе школе је организација која обавља пре свега активности које се односе на:

- 1) залагање за заштиту права студената;
- 2) залагање за побољшање услова студентског живота и рада;
- 3) залагање за заштиту студентских интереса и унапређење квалитета наставе;
- 4) залагање за унапређење самог факултета;
- 5) залагање за унапређење културних вредности;
- 6) организовање ваннаставних активности студената, екскурзија, апсолвентских вечери;
- 7) организовање тимова који ће представљати Високу школу на Вишијади;
- 8) сарадњу са Студентском конференцијом академија струковних студија Србије;
- 9) организовање хуманитарних и едукативних акција;

10) такође, разматра питања и спроводи активности у вези са обезбеђењем и оценом квалитета наставе, реформом студијских програма, анализом ефикасности студирања, утврђивањем броја ЕСПБ бодова, унапређењем мобилности студената, подстицањем научно-истраживачког рада студената и унапређењем студентског стандарда.

Скупштину Студентског парламента чине сви студенти Високе школе у Вршцу. Рад Студентског парламента је јаван. Члановима Студентског парламента гарантована је слобода мишљења и изражавања. Студентски парламент заступа интересе свих студената и доноси одлуке о питањима која су од значаја за све студенте Високе школе.

Студентски Парламент Високе школе бирају непосредно, тајним гласањем, студенти уписани у школској години у којој се врши избор на студијске програме који се остварују у школи. Парламент броји 9 чланова: 3 студента из прве, 3 из друге и 3 из треће године. Студентски парламент у свом саставу мора да има најмање по 1 члана румунске и ромске националности. Мандат чланова Студентског парламента траје годину дана.

9. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМИ

9.1. Образложење наставног плана и исходишта студијских програма

Суштинске одреднице којима смо се водили у изради наставних планова за студије васпитача на основним (Васпитач деце предшколског узраста) и специјалистичким студијама (Васпитач специјалиста за припремни предшколски програм) су следеће:

- стварање флексибилног оквира за креирање сопственог програма студија (могућност избора предмета);
- у складу са савременим, конструктивистичким схватањима у високошколској дидактици, настојали смо да број часова које ће студенти проводити на вежбама буде већи од броја часова предавања у односу на досадашње планове, како би студенти били што активнији и тиме значајније утицали на своје стручно самоизграђивање и припремање за будући позив;
- због праћења трендова у савременом образовању (у складу са Болоњском декларацијом), наставни предмети у студијском плану су једносеместрални, након чега ће следити испити – тиме се тежи повећању ангажовања студената током студија, а такође омогућује студентима да чешће добијају повратне информације о свом раду, напредовању и успеху;
- због настојања да студенти буду једнако оптерећени, сваки семестар носи 30 ЕЦТС бодова, а број часова активне наставе је оптималан и у складу са стандардима студирања;
- студентима су на располагању изборни предмети којима сами формирају наставни план, односно бирају модуле. У школи ће се организовати годишње презентације професора, садржаја и литературе предвиђене предметом, као и облика и стратегија учења и поучавања и на основу ових презентација студенти ће се одређивати за поједине изборне предмете;
- однос општих и стручних предмета, као и обавезних и изборних, у складу је са наведеном наставном филозофијом и истакнутим циљевима струковних студија за васпитаче.

Наведене одреднице произилазе из чињенице да постоје бројни разлози због којих је потребно квалитетније образовање будућих васпитача и „ширење” спектра њихових компетенција.

Поред осталог, општом структуром студијских програма тежи се подстицању професионалне аутономије и рефлексивне праксе будућих васпитача. Они треба да стекну знања, изграде ставове и практичне способности који ће им омогућити да се стално стручно усавшавају и самоусавшавају, прилагођавајући се различитим условима и променама, уз коришћење разних извора знања, метода и средстава.

Циљеви савремене високошколске наставе данас се изражавају захтевима за партиципативним образовањем које подразумева активно укључивање студената и измењеним улогама њихових наставника у наставном процесу, чиме се утиче на потпунији развој њихових стручних компетенција. То захтева значајније промене начина рада на нашим високошколским установама у правцу интензивније интеракције, истраживачког рада, менторског вођења, тимског рада, сарадње међу студентима, рада на пројектима, мултидисциплинарне и интердисциплинарне размене и сл. Тиме би се омогућио развој базичних компетенција код студената – способности учења, комуникације, знања и вештина потребних за решавање проблема. Потпору за грађење општег и професионалног образовања васпитача, по мишљењу савремених педагога, представљају следеће основне способности: *знати, деловати, вредновати, комуницирати и међусобно се разумети*. То значи да обука оних који ће васпитавати друге мора код њих развијати вишедимензионалне компетенције – способности самоорганизације, делотворности, кооперације, споразумевања, решавања проблема, целовитог приступа. Тиме се доприноси компетентности појединца као индивидуалном, интерперсоналном и социјалном својству. Оваквим приступом се превазилазе једнодимензионалне образовне компетенције које се заснивају само на знањима.

Прихватање и имплементација Болоњске декларације подразумева осавременавање организације високошколског образовања, промене програмских садржаја, као и промене начина рада. Наглашава се потреба стварања стимулативних и флексибилних образовних ситуација, креативног и истраживачког рада, проблемских ситуација, интеракције и сарадње међу студентима, менторског вођења.

Будући васпитачи морају стицати знања о феноменима који до сада нису били заступљени у њиховој обуци: вођење ефикасне педагошке комуникације, у интерактивном учењу, у инструзању ученика за учење учења (у оквиру кога је и издвајање битног од небитног), иновацијама у васпитно-образовном раду итд. То значи да се, приликом разматрања

питања потребних компетенција оних који ће васпитавати друге, мора водити рачуна да су **полазне основе** нових педагошких приступа **конструктивистичка метатеорија и развојно-хуманистичка оријентација** која почива на узајамном, интерактивном односу појединаца – заједница. Конструктивистичка дидактика наглашава значај социјалне интеракције, комуникације, савремених медија и самосталног конструисања знања. Зато је битно да начини комуникација у високошколској настави омогућују моделе социјалне интеракције и оптималне нивое функционисања студената у групи. Најважнија импликација комуникативног приступа у настави била би да се студентима (будућим васпитачима) омогући да досегну своје метакогнитивне способности које ће користити у ефикаснијим стратегијама стицања знања – метакогнитивно знање и свест о себи, познавање својих способности, мотива, интереса, стратегија учења, процедурално знање о когницији.

Образовање будућих васпитача у великој мери зависи од специфичности педагошког позива, његове комплексности, друштвене вредности, лепоте, племенитости. Не сме се превидети чињеница да се васпитање за педагошки позив не исцрпљује усвајањем знања појединих педагошких дисциплина, већ да васпитачи стечена знања треба критички да проверавају и потврђују у сопственој педагошкој пракси.

На Високој школи у Вршцу, васпитачи ће стицати вишедимензионалне компетенције, пре свега педагошке. Оне, у ширем смислу, подразумевају познавање целокупног васпитно-образовног процеса (познавање природе педагошко-психолошких процеса у врстићу, планирање и програмирање васпитно-образовног рада, дефинисање васпитно-образовних циљева и задатака, дидактичке основе рада у васпитно-образовном процесу, познавање и бирање адекватне методичке апаратуре за остваривање васпитно-образовних циљева (облика, метода, средстава), избор васпитно-образовних активности и ситуација, примена образовне и информатичке технологије, увођење иновација, познавање развоја и праћење напреловања деце, вредновање васпитно-образовног рада (формативна и сумативна евалуација), познавање односа родитељи – врстић – школа итд.).

Осим тога, неопходно је да стекну педагошке компетенције у ужем смислу које се односе на васпитни стил. Ове компетенције су уско повезане са компетенцијама у подручју међуљудских односа, јер савремена педагогија посматра васпитни процес као комуникативно делање, а савремена комуникацијска парадигма анализира човека и васпитање у пољу интеракције.

Данас се васпитни стил објашњава начинима интелектуалне и емоционалне комуникације, или као интеракција дидактичких и васпитних компетенција којима се креира социо-емоционална клима. Савремени васпитно-образовни рад подразумева двосмерну и вишесмерну комуникацију, интензивнију интеракцију, сарадњу, разговор као методу васпитања, стваралачки приступ учењу итд. Креативнији облици учења омогућују да се реализује и развојна функција врстића и учења као суштинског фактора развоја личности детета.

Васпитачи морају бити добро оспособљени за улоге педагошких водитеља, чији се извори моћи пре свега налазе у њиховим педагошким компетенцијама. Креативне особине вође, које треба да науче током свог образовања, представљају основу за развијање дечјег стваралачког изражавања.

Савремена педагогија пропагира демократски начин руковођења јер се сматра најповољнијим за подстицање целокупног развоја деце. На развијање педагошких компетенција будућих васпитача, током припремања за свој позив, утиче указивање на предности демократског, недирективног стила понашања и васпитања који се испољава кроз позитиван емотивни однос према деци, кроз комуникацију која се заснива на похвалама и охрабрењима од стране одраслих, кроз већи степен флексибилности и уважавања индивидуалности код деце итд. Васпитачи морају бити свесни важности својих улога у креирању подстицајне атмосфере, као и значаја остваривања добрих интерперсоналних односа и позитивних интеракција (вршњачких и оних у којима и они учествују). Припремање васпитача за будући позив подразумева развијање свести код њих да је потребан баланс између вербалне, невербалне и посредне комуникације.

Настојања да се развију компетенције потребне за живот у 21. веку намећу потребу да, образовањем на Високој школи, васпитачи развијају бројне педагошке компетенције, односно да се оспособљавају за нове улоге: дизајнера програма и средине у којој деца бораве, организатора педагошке климе у којој се развој деце ненасилно подстиче одговарајућим когнитивним, афективним и психомоторичким изазовима, креатора педагошко-стваралачких ситуација, стручних водитеља и посредника целовитог развоја деце, програмера индивидуалног напреловања сваког детета, организатора проблемског и стваралачког учења, инспиратора радозналости и креативности, посматрача и усмеривача дечјег развоја, партнера који подстичу отворену, равноправну комуникацију и интеракцију, истраживача, аналитичара свог и дечјег

рада, педагошког водитеља комуникацијског процеса, покретача креативних истраживачких активности деце, инспиратора стицања нових знања и умења, менаџера информација, креатора тимске климе, планера целоживотног учења деце, модела и инспиратора квалитета које треба изградити код деце (критичко и креативно мишљење, решавање проблема, дугорочно учење, уважавање разлика итд.), иницијатора сарадње са родитељима, иноватора сопствених знања, навика и умења, иницијатора промена, евалуатора васпитних ефеката и др. Тежи се развијању што флексибилнијих педагошких компетенција, јер време у коме живимо захтева од васпитача да буду припремљени за различите неизвесне ситуације и за прилагођавање променама. Педагошки компетентан васпитач у свакој ситуацији треба да зна шта, како и зашто треба да ради – шта организовати, усмеравати, предлагати, мотивисати, координирати, нудити; како радити: поступно, одмерено, стрпљиво итд.; зашто – да би се дошло до нових сазнања и остварили зацртани циљеви.

Залажемо се, дакле, за нове студијске програме у образовању будућих васпитача на Високој школи струковних студија за васпитаче који ће ићи у сусрет педагошким компетенцијама у складу са савременим научним сазнањима и трендовима. Њихова основа је **хуманистички приступ васпитно-образовном процесу**, као и **конструктивистичко-интеракцијска концепција учења**. Потребно је код свих који ће васпитавати децу у вртићима развијати одговорност за професионални рад – притом, њих треба навикавати да непрестано трагају за најделотворнијим начинима рада. Да би били оспособљени за то, они морају добро знати и разумети различите филозофске, социолошке, психолошке, педагошке теорије, општу и посебне методике васпитно-образовног рада, методологију истраживања итд. Из ове „теоријске лезе”, они ће, под условом да се активно и критички односе према знању и информацијама, стварати своју теоријску подлогу и „претакати” научна сазнања у **практичне поступке**. На тај начин ће се **оспособљавати за примену модерних интерактивних, кооперативних, радионичких и других метода, организационих облика и начина рада**, уз уважавање дечјих потреба, могућности, права и интересовања. Тиме се тежи **формирању рефлексивних практичара** којима ће евалуација бити саставни део свакодневне праксе. Они ће схватати предности индиректног вођења и усмеравања, које допушта детету да само гради своју личност (у складу са својим могућностима), налази сопствени ритам, само одлучује, решава конфликти путем комуникације, постаје независно. Њихов стил васпитања зависиће од формиране васпитне филозофије и контекста у коме се васпитни процес одвија. Такође, васпитаче треба оспособити за рад (технике комуницирања) у малим групама које размењују информације из сличних подручја интереса; формирати код њих сараднички дух, узајамно поштовање и сл. Дакле, желимо код њих **развијати способности и вештине које у новије време добијају на значају**: вештине комуницирања, управљања знањима и искуствима деце стваралачким педагошким вођењем, сарадња у раду у групи, умешност у тимском раду, уз неопходне компјутерске и техничке вештине и оспособљеност за коришћење средстава масовних комуникација. Очигледно је да је развој педагошких компетенција васпитача уско повезан са развојем њихових когнитивних, социјалних, емоционалних и радно-акционих компетенција, као и њихових естетских и моралних димензија.

У програмима за оспособљавање васпитача на Високој школи, поред општеобразовних предмета, који су повезани са струком, **доминантно место припада педагошко-психолошким и методичким предметима** (стицање знања о психофизичким карактеристикама деце, когнитивним и афективним процесима, јачању васпитног рада, методама и техникама ефикасног учења, теоријама курикулума, истраживачким методама у васпитању, стваралачком учењу, комуникацији, припремању деце за доживотно образовање итд.), **као и педагошкој пракси** (изузетно важан део оспособљавања васпитача је њихово учење на основу посматрања искуснијих колега током хоспитовања, као и активно учешће на самосталној пракси). Обука васпитача на Високој школи тако је конципирана да ће утицати на њихово квалитетно образовање и васпитање, на интелектуални и морални развој, као и на развој њиховог личног и социјалног идентитета.

Студијски програми на основним струковним студијама трају три године и одвијају се на три језика – српском, румунском и ромском. У оквиру три године студија оптерећење студената износи 180 ЕСП бодова (у свакој години 60 ЕСП бодова). Студијски програм Васпитач деце предшколског узрета садржи академско-општеобразовне, научно-стручне и стручно-апликативне предмете. Изборни предмети су заступљени у складу са стандардима. Педагошка пракса у предшколској установи је обавезна за студенте, тако да оптерећује студента часовно и бодовно у односу на укупан број ЕСП бодова, али нема статус предмета; у оквиру синхронизације повећан је број часова и заступљена је са укупно 300 ЧАСОВА (50 РАДНИХ ДАНА) и 16 ЕСПБ.

У складу са савременим педагошким тенденцијама и описаном наставном филозофијом, на Високој струковној школи за васпитаче „Михаило Палов” предвиђени су савремени дидактички модели и методе учења и поучавања (критичко комуникативна дидактика, курикуларни приступ, интерактивно учење, саморефлективно учење, менторско вођење и слично).

Суштинске одреднице којима смо се водили у изради наставних планова на студијским програмима основних и специјалистичких студија су следеће: усаглашеност наставних предмета и оптерећења студената (теоријска и практична настава); број часова које ће студенти проводити на практичној настави је већи од броја часова теоријске наставе у односу на досадашње планове; због праћења трендова у савременом образовању (у складу са Болоњском декларацијом), наставни предмети у студијском плану су једносеместрални, током којих се студенти перманентно евалуирају у оквиру предиспитних обавеза, након чега следе испити – тиме се тежи повећању ангажовања студената током студија; због настојања да студенти буду једнако оптерећени, сваки семестар носи 30 ЕСП бодова, а број часова недељно је оптималан и у складу са прописаним стандардима студирања. Курикулуми обухватају обавезне предмете, изборне предмете, педагошку праксу и завршни (дипломски или специјалистички) рад. Однос општих и стручних предмета, као и обавезних и изборних, у складу је са наведеном наставном филозофијом и истакнутим циљевима студија за васпитаче.

9.2. Стручна пракса

Стручна пракса представља саставни део акредитованих наставних програма на основним и специјалистичким студијама на Високој школи струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” у Вршцу. На основним студијама, стручна пракса се организује у оквиру следећих студијских програма:

- 1) Новоакредитован програм основних студија – Васпитач деце предшколског узраста (скр. ВДПУ) – прва година
- 2) Програм основних студија - Струковни васпитач (скр. СВ) – друга и трећа година
- 3) Програм основних студија – Васпитач деце јасленог узраста (скр. ВДЈУ) – друга и трећа година

Број часова и број ЕСП бодова у одговарајућем семестру за сваку стручну праксу прецизно су дефинисани у оквиру наставног плана студијских програма на основним студијама.

1. и 2. стручна пракса – хоспитовање, за студенте на студијским програмима:

- Васпитач деце предшколског узраста (ВДПУ) и Струковни васпитач (СВ)

1. пракса: 30 часова, 5 радних дана, 1 ЕСПБ

2. пракса: 30 часова, 5 радних дана, 1 ЕСПБ

- Васпитач деце јасленог узраста (ВДЈУ)

1. пракса: 30 часова, 5 радних дана, 2 ЕСПБ

2. пракса: 30 часова, 5 радних дана, 2 ЕСПБ

3. и 4. стручна пракса– хоспитовање, за студенте на студијским програмима:

- Струковни васпитач (СВ)

3. пракса: 60 часова, 10 радних дана, 1 ЕСПБ

4. пракса: 60 часова, 10 радних дана, 1 ЕСПБ

- Васпитач деце јасленог узраста (ВДЈУ)

3. пракса: 60 часова, 10 радних дана, 6 ЕСПБ

4. пракса: 60 часова, 10 радних дана, 6 ЕСПБ

5. стручна пракса– хоспитовање, за студенте на студијским програмима:

- Струковни васпитач (СВ)

5. пракса: 30 часова, 5 радних дана, 1 ЕСПБ

- Васпитач деце јасленог узраста (ВДЈУ)

5. пракса: 60 часова, 10 радних дана, 6 ЕСПБ

6. интегрисано – методичка (самостална) праксе за студенте који су стекли услов за њено обављање, – хоспитовања, (индивидуално, по посебном распореду, када се стекне услов)

- Струковни васпитач (СВ)

6. интегрисано – методичка (самостална) пракса: 45 часова, 10 радних дана, 2 ЕСПБ

- Васпитач деце јасленог узраста (ВДЈУ)

6. интегрисано – методичка (самостална) пракса: 60 часова, 10 радних дана, 6 ЕСПБ

ОБАВЕЗЕ СТУДЕНАТА И ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ

Стручна пракса се организује у предшколским установама у Вршцу и другим местима из којих гравитирају студенти Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”. Висока школа има потписане споразуме о сарадњи у оквиру стручне праксе са ПУ „Чаролија“ у Вршцу и другим предшколским установама.

Студенти бирају да ли ће праксерадити у Вршцу или у свом месту (1. семестар – прва пракса, 2. семестар – друга пракса, 3. семестар – трећа пракса, 4. семестар – четврта пракса, 5. семестар – пета пракса, 6. семестар – шеста пракса). Временски период обављања праксе у току школске године утврђен је календаром рада Школе.

Пре почетка сваке стручне праксе (најчешће, у недељи која претходи пракси), студенти су обавезни да присуствују састанку у вези са организацијом стручне (педагошке) праксе. Студенти тада од професора – руководиоца праксе др Наташе Стурза Милић добијају важна упутства и потребна документа (упут за праксу и мишљење васпитача) без којих не могу отићи на праксу. Време одржавања састанка благовремено се објављује на огласној табли и школском сајту.

Студенти који одлуче да праксу обављају у свом месту благовремено (најмање 15 дана пре почетка праксе) треба да провере да ли предшколска установа у којој ће радити од њих захтева потврду о лекарском прегледу (најчешће, брис грла). Уколико је лекарски преглед (брис грла) неопходан, студенти сами носе трошак истог.

У случају да студент не обави праксу у предвиђеном временском периоду, обраћа се објашњењем (у писменој форми) Наставном већу Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, које анализира разлоге необављања праксе и доноси одлуку о даљим поступцима.

По питању праксе, обавезе студената који партиципирају су истоветне са обавезама оних који се образују на терет средстава буџета Републике Србије.

У току хоспитовања и непосредног рада студент је обавезан да води дневник запажања, који ће затим доставити одређеном професору ради прегледа и прихватања (према броју индекса, одређен је професор који прегледа дневнике). Рок за предају и преглед дневника је благовремено утврђен и јавно објављен на огласној табли и школском сајту. Дневник студенти набављају у библиотеци школе (један дневник „покрива“ све праксе у току школовања на основним студијама).

У оквиру реакредитованог студијског програма Васпитач деце предшколског узраста на српском, руминском и ромском (са модулима) предвиђа се да сви студенти новоуписане генерације 2016/17. за потребе квалитетније организације стручне праксе користе нови *Дневник стручне праксе* и *Водич за стручну праксу* (публикација штампана у оквиру ТЕМПУС пројекта).

У случају да студент не преда дневник у одређеном року, обраћа се објашњењем (у писменој форми) Наставном већу Високе школе струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, које анализира разлоге због којих дневник није предат и доноси одлуку о даљим поступцима.

Свака пракса се евидентира у индекс, у рубрици предвиђеној за студентску праксу. Практику евидентира професор или сарадник који је прегледао дневник. Да би пракса била евидентирана, студенти морају имати:

- 1) доказ (потврду) о обављеној пракси коју им издаје предшколска установа у којој је обављена пракса (осим у случају када се пракса обавља у вршачким вртићима)
- 2) позитивно мишљење васпитача (попуњава васпитач васпитно-образовне групе у којој је студент обављао праксу)

Наставници Школе редовно обилазе студенте на пракси и воде рачуна о квалитету комуникације студената на пракси и њиховој редовности. У случају да студенти не долазе редовно, касне или показују друге облике неприкладног и неодговорног понашања, Наставно веће доноси одлуку о даљим поступцима.

СТРУЧНА ПРАКСА У ОКВИРУ ПРОГРАМА НА ОСНОВНИМ СТУДИЈАМА – ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА И СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ

Трајање стручне праксе у оквиру програма Васпитач деце предшколског узраста (ВДПУ) и у оквиру програма Струковни васпитач (СВ) за генерацију студената уписану 2015/16.г.

Стручна пракса 1 у 1. семестру – 5 радних дана (30 часова) – 1 ЕСПБ;
Стручна пракса 2 у 2. семестру – 5 радних дана (30 часова) – 1 ЕСПБ;
Стручна пракса 3 у 3. семестру – 10 радних дана (60 часова) – 2 ЕСПБ;
Стручна пракса 4 у 4. семестру – 10 радних дана (60 часова) – 2 ЕСПБ;
Стручна пракса 5 у 5. семестру – 10 радних дана (60 часова) – 5 ЕСПБ;
Интегрисано – методичка (самостална) пракса 6 у 6. семестру – 10 радних дана (60 часова) – 5 ЕСПБ.

Задаци стручне праксе и њена организација за студенте у оквиру програма Васпитач деце предшколског узраста (ВДПУ) прецизно су формулисани у публикацији Водич за стручну праксу

Трајање педагошке праксе у оквиру програма Струковни васпитач (СВ) за генерације студената уписане 2014/15.г. и раније 2013/14.г, 2012/13.г

Стручна пракса 3 у 3. семестру – 5 радних дана (30 часова) - 1 ЕСПБ;

Стручна пракса 4 у 4. семестру – 5 радних дана (30 часова) - 1 ЕСПБ;

Стручна пракса 5 у 5. семестру – 5 радних дана (30 часова) - 1 ЕСПБ;

Самостална стручна пракса 6 у 6. семестру – 10 радних дана (45 часова) - 2 ЕСПБ.

Препоручује се да у току обављања стручне праксе (од првог до шестог семестра) студент прође кроз васпитне групе свих узраста.

Синхронизацију овог захтева студенти ће остварити у комуникацији са руководиоцем праксе.

б) Задаци и обавезе студената

- **Стручне праксе у I, II, III и IV семестру**

Општи задаци:

- Идентификовање Модела Општих основа предшколског програма који се реализује у васпитној групи;

- Информисање о броју васпитних група и дужини боравка деце у вртићу;

- Упознавање просторне организације (ентеријер и екстеријер);

- Описивање кутића, центара интересовања и просторних целина у екстеријеру и процена њихове функционалности;

- Упознавање структуре и нивоа васпитне групе на основу Књиге рада васпитача.

Посебни задаци (односе се на садржаје наставних области који се изучавају током одговарајућег семестра).

Запажања на крају праксе:

- активности у којима је учествовао студент;

- импресије о протеклој педагошкој пракси

Сви студенти су обавезни да воде Дневник стручне праксе. У току свих радних дана студенти прате рад само једне васпитне групе; непосредно помажу васпитачу у организовању целокупног рада са васпитном групом; консултују васпитача о свим битним питањима васпитно-образовног рада у васпитној групи.

На крају праксе васпитач у писменој форми даје мишљење о студенту.

- **Стручна пракса у V семестру**

Задаци студената:

Општи задаци:

- идентификовање принципа по којима је организована радна соба васпитне групе;

- процењивање васпитног потенцијала појединих аспеката организације:

- * организација простора,

- * организација времена,

- * организација васпитних група,

- * организација дидактичких медија и

- * организација васпитно-образовних активности.

- описивање једне усмерене или друге активности по слободном избору (у току једног дана) и:

- * одређивање теме активности,

- * формулисање циља и васпитно-образовних задатака,

- * одређивање садржаја, облика рада, метода и методичких поступака, дидактичких средстава и материјала,

- * описивање задатака којима васпитач ангажује децу и дидактичких инструкција,

Посебни задаци из појединих студијских дисциплина.

Лична запажања на крају остварене праксе.

Студенти су обавезни да се укључе у све облике рада као сарадници васпитача.

На завршетку педагошке праксе васпитач даје писмено мишљење о раду студента.

- **Интегрисано – методичка (самостална) пракса у 6. семестру**

Задаци студената у оквиру интегрисано – методичке (самосталне) пракса су следећи:
Сваки студент је обавезан да, на основу програма децјег вртића, самостално организује и реализује целокупан васпитно-образовни рад са једном васпитном групом деце предшколског узраста.

Услов за излазак студента наинтегрисано – методичку (самосталну) праксу у шестом семестру су положене све методике (Методика ликовног васпитања, Методика почетних математичких појмова 1 и 2, Методика развоја говора 1 и 2, Методика физичког васпитања 1 и 2, Методика упознавања околине 1 и 2 и Методика музичког васпитања 1 и 2).

Када студент испуни све наведене услове који су евидентирани у индекс, јавља се ораганизатору праксе ради даље координације интегрисано – методичке (самосталне) праксе (распоређивања у предшколску установу, добијања неопходних формулара и др.).

Временски период када ће студент моћи да обави интегрисано – методичку (самосталну) праксу одређује се након договора са руководиоцем праксе, а условљено је расположивим могућностима у предшколској установи, односно, одобрењем од стране предшколске установе.

Након добијања упута од руководиоца праксе, студенти одлазе у предшколску установу у коју су распоређени. Обраћају се главном васпитачу који одређује у којој васпитној групи ће обављати праксу. Од васпитача васпитне групе у којој су распоређени добијају теме за активности које ће, најпре, припремити, а затим, реализовати у оквиру васпитно-образовног рада. Пре почетка праксе, студенти професорима из свих методика доносе на преглед одговарајући број припрема за активности које ће обављати. Када припреме буду прихваћене и оцењене, студент може започети праксу. О начину, броју и структури припрема студенти се консултују са професорима свих методика.

Након завршетка праксе студенти су обавезни да напишу Дневник рада који предају наставницима према утврђеном распореду на преглед и евиденцију.

ПРАКСА У ОКВИРУ ПРОГРАМА НА ОСНОВНИМ СТУДИЈАМА - ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ЈАСЛЕНОГ УЗРАСТА – нема уписаних студената у 2016/17. години, тренутно на Високој школи студирају 2. и 3. година

ОПШТИ ЗАДАЦИ :

а) Трајање континуиране педагошке праксе у оквиру програма Струковни васпитач деце јасленог узраста:

- Педагошка пракса 3 у 3. семестру - 10 радних дана (60 часова);
- Педагошка пракса 4 у 4. семестру - 10 радних дана (60 часова) ;
- Педагошка пракса 5 у 5. семестру - 10 радних дана (60 часова) ;
- Самостална педагошка пракса 6 у 6. семестру - 10 радних дана (60 часова).

Педагошка пракса 3, Педагошка пракса 4 и Педагошка пракса 5 у јасленим групама у предшколској установи остварује се у следећим облицима:

а) хоспитовање,

б) асистирање - помоћ у в.о. раду (пре конкретних облика активности, као и после) и

ц) извођењем појединих фаза васпитно-образовног процеса уз помоћ ментора и организацијом активности у присуству ментора у јасленој васпитно-образовној групи у предшколској установи. Студент је обавезан да на основу посматрања и методе педагошке документације прати и сними одржане активности у току режима дана.

Основни дидактичко-методички елементи за снимање активности :

- в.о. група, активност, в.о. област
- тип активности
- циљ и задаци активности
- садржај активности
- артикулација активности
- методе и облици рада, објекти и средства,
- артикулација активности,
- корелација са осталим в.о. областима
- повратна информација,
- рад деце, рад васпитача, мишљење о активности

Студенти присуствују и активно учествују и у свим осталим васпитно-образовним активностима у предшколској установи. Студент о свему води свој Дневник рада. На крају праксе васпитач писмено даје мишљење о раду студента. Након педагошке праксе Дневник рада се доставља на увид наставнику задуженом за ову праксу, са овереном потврдом о успешно обављеној пракси, организатору стручне праксе - ради евидентирања у индекс.

На почетку праксе студент предшколској установи прилаже неопходна документа добијена од организатора праксе и и евентуално, на захтев предшколске установе лекарско уверење (брис грла).

Педагошка пракса б – самостална пракса у јасленим групама у предшколској установи

Задаци студената у оквиру самосталне тронедељне праксе су следећи:

Сваки студент је обавезан да, на основу програма дечјег вртића, самостално организује и реализује целокупан васпитно-образовни рад са једном васпитном групом деце јасленог узраста. Услов за излазак студента на самосталну двонедељну праксу у шестом семестру су положене све методике (Методика ликовног васпитања, Методика почетних математичких појмова 1 и 2, Методика развоја говора 1 и 2, Методика физичког васпитања 1 и 2, Методика упознавања околине 1 и 2 и Методика музичког васпитања 1 и 2).

Када студент испуни све наведене услове који су евидентирани у индекс, јавља се ораганизатору педагошке праксе ради даље координације самосталне педагошке праксе (распоређивања у јаслице, добијања неопходних формулара и др.). Студенти који су самоиницијативно обавили самосталну педагошку праксу без претходних консултација са организатором праксе, морају поновити исту.

Временски период када ће студент моћи да обави самосталну педагошку праксу одређује се након договора са руководиоцем педагошке праксе, а условљено је расположивим могућностима у предшколској установи (јаслицама), односно, одобрењем од стране предшколске установе.

Након добијања упута од руководиоца педагошке праксе, студенти одлазе у предшколску установу у коју су распоређени. Обраћају се главном васпитачу који одређује у којој јасленој васпитној групи ће обављати праксу. Од васпитача васпитне групе у којој су распоређени добијају теме за активности које ће, најпре, припремити, а затим, реализовати у оквиру васпитно-образовног рада. Пре почетка праксе, студенти професорима из свих методика доносе на преглед одговарајући број припрема за активности које ће обављати. Када припреме буду прихваћене и оцењене, студент може започети самосталну праксу. О начину, броју и структури припрема студенти се консултују са професорима свих методика.

Студенти су обавезни да воде Дневник педагошке праксе, који по завршетку праксе предају професору према утврђеном распореду, на преглед.

НАСТАВНИ ПЛАНОВИ

ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА – основне студије
(стручни назив: СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ)

- општи модул
- са појачаним компетенцијама за рад са социјално депривираним децом
- са појачаним компетенцијама за рад са децом јасленог узраста
- са појачаним компетенцијама за рад са децом на енглеском језику

ВАСПИТАЧ ДЕЦЕ ЈАСЛЕНОГ УЗРАСТА – основне студије

СТРУКОВНИ ВАСПИТАЧ – СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ – специјалистичке студије

Актуелни наставни планови Високе школе налазе се у Информатору за студенте на адреси:

<http://www.info.uskolavrsac.edu.rs/>